Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: halksuzi@sand.uz ● 2002 йил 13 сентябрь, №197-198 (3025-3026) Жума

Ифтихор

Нони бутун бўлган юрт

Шу йил мамлакатимизда 5 миллион 330 минг тонна ғалла етиштирилди. Бундай ҳосил 1991 йилдагига қараганда қарийб 3 баробар кўп. 10 йилдан ортиқ вақт ичида рўй берган бу ўзгариш тагида нима ётибди, десам, аввало, «меҳнат ётибди» дейишингиз аниқ. «Мен эса буни бошқачароқ тушунаман, — деб гап бошлади Эрмат фермер. — Ғалла сиёсатида Юртбошимизнинг тутган ишига, тўғриси, қойил қолдим. Нега дейсизми? Мен бир умр пахта эккан деҳқонман. Шўролар даврида салкам 30 йил бригадир бўлиб ишлаганман. Турсам ҳам, ётсам ҳам тушимга пахта кириб чиқарди. Пахта — нонимиз, пахта — шонимиз деб ўзимча ғурурланиб ҳам юрардим. Мустақилликка эришгач, буғдой экиш ҳам чекимизга тушди. Тўғрисини айтиш керак, дастлабки йиллари 30 центнердан ғалла олганда «тинчгина пахта экиб юраверсак бўлмайдими, бўлар-бўлмас ғалла деб пахта майдонларини буғдойга бўшатиб берганимиз нимаси экан», деган хаёлларга борганим ҳам рост. Президентимиз «ўзимизнинг пахтамиз ҳам, ғалламиз ҳам, нефтимиз ҳам бўлади» деганларида бир ишондим, бир ишонмадим. Негаки, гўё ерларимиз буғдой экишни хушламайдигандай туюлди-да, ука. Айбга буюрмайсиз, 40 йил деҳқончилик қилган одам ҳам янглишар экан. Йиллар ўтиб ҳосилдорлик 40 га чиқди, сўнг 50 центнер бўлди. Бу ўртада фермер хўжалиги тузиб, 233 гектар ерда деҳқончилик қила бошладим. Тинмадик, кечаю-кундуз меҳнат қилдик. Юртбошимиз Фармони билан «Меҳнат шуҳрати» ордени билан мукофотландим. Хўжалигимиз аъзоларининг уйларидаги омборлари донга тўлди. Олди аъзоларимиз 8 тоннагача ғалла олди. Еса нон, сотса пул. Қишлоғимиздаги тегирмонлар ҳам шошиб қолди. Дастлабки йилларда калта ўйлаган эканмиз. Бугунги мўл-кўлчиликни, бугунги бойликни келади деб ишонмабмиз. Қаранг, Юртбошимиз ғалла сиёсатини босқичма-босқич амалга ошириб бугунги кунларни олдиндан кўра билибдилар-да, отасига раҳмат!».

Ўрта Чирчиқ туманидаги «Усмон» фермер хўжалигининг раиси Эрмат ака Усмонов билан бўлган суҳбатимиз шундай бошланди. Унинг мулоҳазаларини тинглар эканман, туман бўйича бу йил 50 минг тонна ғалла етиштирилганлиги, унинг 30 минг тоннаси шартнома режасига мувофиқ давлатга, қолган 20 минг тоннаси одамларга улашиб берилганини ҳам ифтихор билан эсладим.

Эрмат аканинг дил изҳорларига монанд яна бир воқеа ёдимга тушиб, ич-ичимдан қувониб кетдим. Туманнинг Охунбобоев номли ширкат хўжалигида машҳур пахтакор, Меҳнат Қаҳрамони Миразиз бува Рўзматов яшайдилар. Умри пахтачиликда ўтган бу инсон оддий тракторчиликдан раисликкача бўлган машаққатли йўлни босиб ўтган. Ҳозир ёшлари 85 да. Ҳали ҳам бардам, ишчан, хўжаликнинг фахрий раиси. Шу одам учрашиб қолганимизда бир гап қилдилар:

— Ўғлим, мен раислик қилиб юрган пайтимда 100 тонналик маҳсулот сиғадиган омбор қурдирган эдим. Ўшанда, ҳайҳотдай омборни кўриб баъзилар устимдан кулишди ҳам, нима, ичида қўй боқасизми, деб. Дастлаб ғалла эккан йилларимизда ўзимизга қолган дон унинг бир четига жой бўлди, холос. Ҳеч уни тўлдириб бўлмади. Шу ишим чакки бўлган экан-да, деб кўп афсус чеккан кунларим ҳам бўлди. Ўтган йилни айтмай қўя қолай, бу йил ширкат хўжалигимизга шунақа омбордан нақ 6 таси керак бўлди-да. Дон уйилиб кетган, олиб кириб қўядиган жой йўқ, омбор етмай қолди, ўғлим.

Туманимизда ҳам хирмонлари донга тўлиб омбор қидирган раисларни кўп учратдим. Худо хоҳласа, йўл бошида нима ният қилган бўлсак, ҳаммасига эришаяпмиз. Одамларимизда ишонч тоғдек юксалаяпти, ўғлим.

Мен бу донишманд инсоннинг гапларига юракдан қўшилиб, яна бир фикр билдирмоқчиман. Андижон пахтакорларининг ва ғаллакорларининг деҳқончиликдаги муваффақиятларини кўп эшитганмиз. Дастлабки йилларда Андижонда ғалладан 70-80 центнердан ҳосил олибди деса, рости, унчалик ишонмасдик ҳам. «Ҳа, энди...» деб қўяр эдик. Қаранг, тумандаги А.Икромов номли ширкат хўжалигининг пудратчиси Боқибой Алимов 6 гектар ғалла майдонидан 71 центнердан ҳосил етиштирди.

— Ишласа бўлар экан, дўстим, — дейди ундан мўл ҳосил сабабини сўраганимда. — Ўзимга ажратилган донни нақ бир ҳафта уйга ташидим. Келаси йил саксонни кўзлаб турибман.

Мен унинг меҳнаткаш қўлларини қисиб қўйдим.

Бугун она Ўзбекистон нони бутун бўлган юртга айланди. Қишлоқдаги қайси хонадонга кирманг, ҳаммасининг чеҳраси очиқ, ҳамманинг кўнгли тўқ. Бизнинг халқимизга хос одатлардан бири — қишлигини ғамлаб қўйиш одамлар кўнглига нафақат ёруғлик, балки эртанги кунга ишончни ҳам мустаҳкамлади. Ҳамсуҳбатларим Миразиз бува ҳам, Эрмат ака ҳам, Боқибой дўстим ҳам суҳбатларининг сўнгида бир сўзни такрорлашди: «Йўлимиз тўғри экан». Илоҳим, Оллоҳ ҳамиша бизни тўғри йўлга бошласин.

Ҳамид НОРҚУЛОВ.

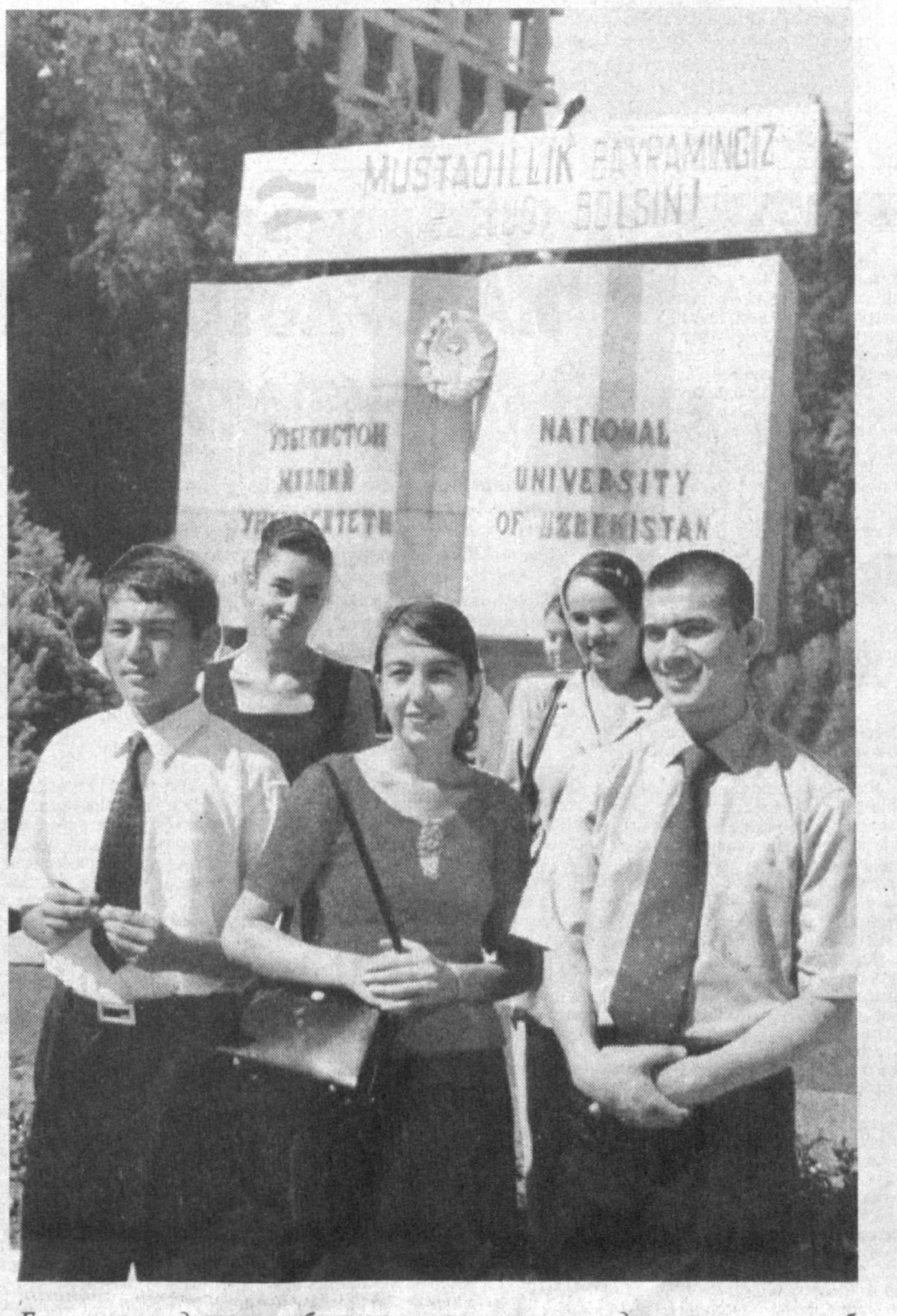

Билими, омадини синаб, орзу-ният-ла кутган дамларига етган бу ёшлар бу кун талаба бўлишди. Уларнинг қувончлари беҳудуд. Орзулар ушалган, талабалик насиб айлаган бу қувончли дамлар юртимизнинг эртанги кун авлодига қуллуқ бўлсин.

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Нигоҳ

Тинч ҳаёт – улуғ неъмат

Тун. Нимагадир уйқум келмаяпти. Ўрнимдан туриб, секин дераза ёнига бордим. Осмонга тикиламан. Нақадар тиниқ ва мусаффо. Юлдузлар кўплигидан жавоҳир гиламни эслатади. Худди коинотдаги юлдузлар шаҳар узра йиғилгандек.

Пастга тушиб тоза ҳаводан нафас олгим келди. Ҳовлига чиқдим. "Тун созандалари"нинг овозлари жўр бўлиб ўзига хос бир мусиқадек янграйди. Курсилардан бирига бориб ўтирдим. Узоқдан поезднинг "гудоги" эшитилади. Ярим кечада қаёққадир шошилади. Узоқроқдан ёш йигит ва қиз келяпти. Ёнимдан ўтиб нарироқдаги курсилардан бирига жойлашишди. Йигит нималарнидир тўхтовсиз гапиряпти. Ҳар замонда қизнинг секин кулган овози эшитилади. Бироз ўтиришгач, қиз ўз "подъезди"га кириб кетди. Йигит ҳам секин изига қайтди. Нақадар бахтли, беташвиш бу ёшлар. Бир маҳал дўриллаган овозлар яқинлаша бошлади. Икки киши бирон кечадан қайтишяпти шекилли, ўз таассуротлари билан ўртоқлашишяпти:

— У шундай деганидан кейин мен ҳам жавоб қайтаришим керак эди, тўғрими? – дейди бири.

— Ҳа, лекин у ҳақда кейинроқ ...

— Сен мени яхши тушунда, ахир у...

— Тўғри, – дейди иккинчиси баҳслашишга тоқати йўқлигини билдириб. Улар ҳам уйлардан бирига кириб кетишди.

Кўча томон йўл олдим. Йўл атрофида қатор тарвуз хирмонлари уюлган. Уларнинг ёнидаги каровотларда сотувчилар дам олишмоқда. Улардан бири узоққа тикилганича жим. Мижоз кутяптими ёки уни ҳам қандайдир хаёллар чулғаяптими?..

Шу ердаги уйлардан бирида машҳур адиб яшайди. Унинг асарларини ҳамиша қизиқиш билан ўқийман. Хоналаридан бирида чироқ ёниб турибди. Тез кунда олижаноблик ва матонат уфуриб турадиган яна бир асар яратилса, ажабмас.

Катта йўлдан ҳар замон машина ўтиб қолади. Ҳа, кимдир қаёққадир бориши керак.

Тонг отмоқда. Аста-секин қушлар чигирткаларнинг ўрнини эгаллашади. Ҳаво нақадар тоза. Узоқдан трамвайнинг овози эшитилади. Демак, янги кун бошланмоқда.

Мени қувонтирган нарса бу – атрофнинг тинч ва осойишталиги. Бу ҳолат бизга одатдагидек бўлиб қолганлиги яхши, албатта. Лекин дунёнинг неча бир давлатларида, қанча-қанча фуқаролар буни орзу қилишади!!!

Отам раҳматли айтардилар, "Тинчлик бўлса, ҳамма нарса аста-секин бўлаверади. «Тинч ҳаёт – улуғ неъмат", деб. Ҳақиқатдан ҳам, отам ва у каби урушни кўрганлар осойишталик қадрини ҳаммадан кўра яхши билишади.

Фарзандларим ширин ухлашяпти. Дераза ёнига бордим. Уфқдан қуёш чиқиб келяпти. Мен уни фарзандларим ва улар каби улғаяётган ёшларимизга қиёсладим.

Қуёш баланд кўтарилавериб заминга ҳаёт бахш этади. Уни жаннатга айлантиради. Насиб этса, фарзандларимиз ҳам она-Ватанимизнинг порлоқ келажагини яратадилар. Менинг бунга ишончим комил.

Салим ДОНИЁРОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

Сўнгги хабарлар

ҲУЖЖАТ ИМЗОЛАНДИ

Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигида Ўзбекистон ҳамда Германия ҳукуматлари ўртасида мамлакатимизга 1,02 миллион евролик беғараз ёрдам ажратиш тўғрисидаги битим имзоланди. Ҳужжатга Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий алоқалар вазири Элёр Ғаниев ҳамда ГФРнинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси Мартин Хеккер имзо чекди.

"Профессионал таълимни ривожлантиришга кўмаклашиш" лойиҳаси доирасида имзоланган бу битимга кўра, ажратилган маблағ Ўзбекистондаги ўқув юртлари ўқитувчиларининг касбий тайёргарлигини яхшилаш, малакасини ошириш, ўқитиш услубиятини такомиллаштириш, турли илмий лойиҳаларни ҳаётга татбиқ этишга сарфланади.

Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигидаги учрашув чоғида Ўзбекистон-Германия ҳамкорлиги ҳар жиҳатдан самарали кечаётгани таъкидланди. Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, транспорт ва телекоммуникация, озиқ-овқат саноати, қишлоқ хўжалиги, соғлиқни сақлаш соҳаларида ўрнатилган кенг кўламли алоқалар бунинг яққол далилидир.

Учрашувда икки мамлакатнинг таълим соҳасини ривожлантириш борасидаги ҳамкорлиги ҳам диққатга сазовор экани айтиб ўтилди. Хусусан, биргина "Профессионал таълимни ривожлантиришга кўмаклашиш" лойиҳаси доирасида Германия ҳукумати Ўзбекистондаги таълим тизимини такомиллаштириш учун 7,6 миллион евро ажратишга қарор қилган. Умумий ҳажмда эса, Германия ҳукумати мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий соҳасини ислоҳ қилишга кўмаклашиш мақсадида жами 140 миллион евродан ошувчи имтиёзли кредитлар берган.

(ЎзА).

ГЕРМАНИЯ ҲУКУМАТИНИНГ БЕҒАРАЗ ЁРДАМИ

Ўзбекистон билан Германия ўртасидаги ҳамкорлик алоқалари тобора кенгайиб бормоқда. Бу жараён ижтимоий-иқтисодий жабҳада, хусусан, соғлиқни сақлаш соҳасида яққол кўзга ташланади. Тошкент вилояти сил касаллигига қарши диспансерида бўлиб ўтган тадбир бу фикрнинг далили бўлиши мумкин.

Германиянинг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва мухтор элчиси М.Хеккер Германия ҳукумати томонидан ажратилган беғараз ёрдам — 2,5 миллион евролик сил касаллигини даволаш ва унинг олдини олишда қўл келадиган ноёб дори-дармонлар, энг замонавий тиббий ускуналар, иккита "Дамас" автомобилини мазкур диспансерга топширди.

Таъкидлаш жоизки, бу Германия томонидан ажратилаётган илк ёрдам эмас. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг сил касалига қарши курашиш бўйича DOTS дастури доирасида амалга оширилаётган бу хайрли иш 1999 йилда бошланган эди. Шу пайтгача мамлакатимизнинг турли минтақаларига 7,5 миллион евролик ташхис мосламалари ҳамда лаборатория жиҳозлари етказиб берилди. Мисол тариқасида Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятини кўрсатиб ўтиш мумкин.

Инсон соғлиғи учун қайғуриш барчамизнинг вазифамиз, — дейди элчи М.Хеккер. — DOTS дастури негизида ҳам силга бутунлай чек қуйишдек катта мақсад ётибди. Яқин кунларда Сурхон воҳаси ва Фарғона водийсидаги силга қарши курашиш диспансерларига беғараз ёрдам сифатида 5 миллион евролик турли тиббий ускуна ва дори-дармонлар етказиб берилади.

Тадбирда Ўзбекистон соғлиқни сақлаш вазири Ф.Назиров, Тошкент вилояти ҳокими У.Мирзақулов иштирок этди.

Озод РАЖАБОВ,
ЎзА мухбири.

Андижоннинг сўлим Хонободида яна бир қўшма корхона фаолият кўрсата бошлади. Автомобиллар учун йилига 160 минг комплект жгут ва электр симлар ишлаб чиқарувчи ушбу корхона "Андижонкабел" акциядорлик жамияти негизида чет эл сармоялари, хусусан, Жанубий Кореянинг "Коджи холдинг ЛТД" фирмаси ҳамкорлигида ташкил этилди.

«Ўз-коджи»

Ҳозирда бу ерда иш бошлаган 110 нафар ёшнинг 18 нафари Жанубий Кореядаги корхоналарда малака ошириб қайтишди. Корхона тўла қувват билан ишлай бошлагач, 280 киши ишли бўлади.

"Ўз-коджи"нинг яна бир жиҳати, бу ерда нафақат Асакада ишлаб чиқарилаётган машиналарга, балки барча русумдаги енгил машиналар ва тракторлар учун ҳам жгут ва электр симлари ишлаб чиқарилади.

«ТУРОН»ДАГИ ҚИЗИҚАРЛИ СУҲБАТ

Пойтахтимиздаги "Турон" кутубхонасида Олий Мажлис депутатлари ҳамда зиёлилар вакиллари иштирокида жамиятимизни эркинлаштиришнинг янги босқичига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда Президентимиз Ислом Каримовнинг Олий Мажлис IX сессиясидаги "Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари" мавзуидаги маърузасида ўртага қўйилган устувор йўналишларни ўрганиш, уларнинг мазмун-моҳиятини аҳоли, айниқса, ёшлар онгига сингдириш масалалари хусусида фикр юритилди.

Тадбирда сўзга чиққанлар жамиятимиз тараққиётини белгиловчи демократик тамойилларни тарғиб ва ташвиқ этиш, аввало, фуқаролар сиёсий онгини янада юксалтириш, бу борадаги ишларга жамоатчилик ташкилотларини кенг жалб этиш зарурлиги, бунда матбуот, радио ва телевидениенинг ўрни беқиёс эканига эътиборни қаратди.

Ҳулкар СОДИҚОВА,
ЎзА мухбири.

ШАҲАРГА КЎРК БАҒИШЛАЙДИ

Нукус марказидаги кўримсиз бўлиб қолган "Қирққиз" ресторани шаҳарнинг 70 йиллик тўйи муносабати билан қайта реконструкция қилинмоқда.

Ушбу иморат замонавий меъморчилик услубида қайта таъмирланмоқда. Бу ишни "Тож Маҳал" масъулияти чекланган жамият буюртмаси асосида "Нукусқишлоқтураржойқурилиш" очиқ турдаги акционерлик жамияти қурувчилари амалга оширмоқда.

— Реставрациядан сўнг бу гўзал иморат шаҳарга чирой бағишлаши шубҳасиз, — дейди таъмирлаш ишларини олиб бораётган қурилиш участкаси бошлиғи Арисланбой Мустафоев ЎзА мухбирига. — Уни тўла таъмирдан чиқариш учун 236 миллион сўмлик иш бажаришимиз лозим. Бугунга қадар 150 миллион сўмдан ортиқ таъмирлаш ишлари уддаланди. Ресторанни шаҳар юбилейига қадар ишга тушириш режалаштирилган.

А.ОРТИҚБОЕВ.

СУТ ПУЛИНИ КИМ ТЎЛАЙДИ?

«Халқ сўзи» назоратида

Қарз мол-мулк ҳисобидан ундирилади

«Халқ сўзи»нинг 2002 йил 15 июнь сонида чоп этилган «Сут пулини ким тўлайди?» мақоласи "Нукуссут" ҳиссадорлик жамиятининг умумий йиғилишида "ҚҚгўштсутсаноат" ҳиссадорлик компанияси раисининг биринчи муовини иштирокида муҳокама қилинди.

Маълум бўлишича, ҳиссадорлик жамиятида дебитор қарзлар кўпайиб, молиявий шароитлар сустлашиб кетган. Қорақалпоғистон Республикаси хўжалик суди шу йил 2 апрелда ушбу қарзларни ундириш бўйича тегишли қарор чиқарган. Бироқ "Нукуссут" ҳиссадорлик жамиятига хўжаликларнинг қарзларини тўлаш имкони бўлмаган. Шу сабабли Қорақалпоғистон Республикаси Суд департаменти уларнинг қарзларини мол-мулки ҳисобидан ундириш лозим, деган тўхтамга келган. Тегишли ҳужжатлар иш юритувига қабул қилинган.

А. ИБРАГИМОВ,
Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раисининг ўринбосари.

Дўстлик сарҳадлари

Корея адиблари — Ўзбекистонда

Шу кунларда Жанубий Корея давлатининг адабиёт вакилларидан бир гуруҳи республикамиз ҳаёти билан танишиб, юртимиз бадиий сўз ижодкорларининг турли мулоқотларида иштирок этмоқда. Шундай учрашувлардан бирини Ўзбекистон халқ ёзувчиси Одил Ёқубов бошқарди. Унда Ўзбекистон ҳамда Корея давлатлари муносабатлари тарихига назар ташланди. Ҳар иккала халқнинг муштарак хусусиятлари, орзу интилишлари бадиий адабиётларда нечоғли акс этаётгани таъкидланди. Жумладан,корейс халқининг таниқли шоири ва таржимони Киму Хён Цо юртимизга «Одамлари ва урф-одатлари худди иқлимидек иссиқ мамлакат » деб баҳо берди. Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлашда корейс халқи ўзбек халқи билан ёнма-ён туришини айтди.Икки давлатнинг маданият ва бадиий ижод усталари Ўзбекистон ва Корея халқлари ўртасидаги маънавий-маданий муносабатлар, бадиий асарларнинг таржималари ва чоп этилиши билан боғлиқ муаммолар хусусида фикрлашдилар.

Мамлакат КАРИМОВА.

Озон қатламини асрайлик

Курраи заминимизда ҳар йили 16 сентябрь — Халқаро озон қатламини муҳофаза қилиш куни сифатида кенг нишонланади. Бундан ўн беш йил муқаддам шу куни Монреаль шаҳрида озон қатлами емирилишига қарши "Монреаль баённомаси" қабул қилинган.

Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасида шу муносабат билан соҳа мутахассислари иштирокида давра суҳбати бўлиб ўтди. Қўмита раиси Х.Шеримбетов бошқарган ушбу тадбирда сўзга чиққанлар мамлакатимизда мустақилликнинг илк йиллариданоқ атроф-муҳит муҳофазасига катта эътибор берилаётгани, хусусан, озон қатлами емирилишининг олдини олишга қаратилган муҳим чора-тадбирлар амалга оширилаётганини таъкидлади.

Ўтган давр мобайнида бу борада бир қанча муҳим халқаро конвенция ва битимлар имзоланди. Мамлакатимиз уларнинг барчасида фаол қатнашаётир. Шу ҳужжатлар асосида юртимизда озон қатламини емирувчи моддаларни ишлатишнинг олдини олиш бўйича ишлаб чиқилган Миллий дастур изчиллик билан босқичма-босқич амалга оширилмоқда.

Тадбирда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Тараққиёт дастури (БМТТД) ҳамда ҳукуматимиз томонидан ишлаб чиқилган Атроф-муҳит дастурининг тақдимоти бўлиб ўтди. Унда мамлакатимизда она табиат муҳофазаси йўлида олиб борилаётган саъй-ҳаракатлар самарадорлигини ошириш, соҳа ташкилотлари фаолиятини янада такомиллаштириш кўзда тутилган.

(ЎзА).

БУГУНГИ СОНДА

ҒАТ-ҒАТ ҚИЛГАН КАРНАЙЧИ, БАЛОГА ҚОЛГАН-ЧИ?..
Салкам тўққиз йилдирки, қачон шу ҳақда сўз очилса, водийлик тадбиркор Ўрмонжои Йўлдошевнинг аламига алам қўшилади... 2-бет

«...Туронзаминлик бир қария Хитойга бориб, ипак — пилла қуртининг «ижоди» эканлигини пайқаган ва унинг уруғини ҳассасининг ковагига яшириб, Туронзаминга олиб келган экан». 3-бет

Таклиф биздан,

4-бет

хоҳиш сиздан... 5-бет

Республикадаги энг яхши инглиз тили ўқитувчиларидан бири бўлишни истасангиз... 6-бет

Турли давлатлар олимлари одамзод ер юзидан йўқолиши билан унинг ўрнини улкан кальмарлар, учувчи вахший балиқлар ва идрокли бабуинлар эгаллайди, деган фикрни илгари суришмоқда... 7-бет

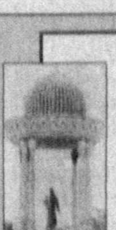
Навоий ҳаётининг энг оғир бечоралик пайтларида ҳам, шону шавкатга эришган фурсатида ҳам Паҳлавон у билан бирга бўлган. 8-бет

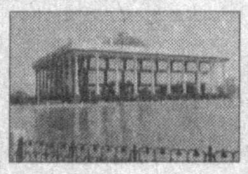

Сессиядан кейинги ўйлар

Рағбат — масъулиятдир

Яқинда бўлиб ўтган Олий Мажлис сессиясида Давлат бюджетининг 2002 йил биринчи ярим йиллигидаги ижроси масаласининг муҳокама қилинганлиги бюджет ижросини таъминлаш борасида муҳим аҳамият касб этади. Чунончи, бюджет ижросининг парламентда мунтазам кўрилиши мамлакат иқтисодий, молиявий жараёнларини ойдинлаштиришга, бу борадаги муҳим ва устувор йўналишларни белгилашга замин яратади. Шу жиҳатдан сессия эътиборига ҳавола қилинган ушбу масала мамлакатимизда изчиллик билан амалга оширилаётган кенг қамровли иқтисодий ислоҳотларнинг ўзига хос жиҳатларини, эришилаётган натижаларни кузатиш, жамиятимиз ижтимоий ҳаётининг барча жабҳаларида келажакда қилиниши лозим бўлган вазифаларни англаш имконини ҳам беради.

2002 йилнинг биринчи ярим йиллиги бўйича давлат бюджети даромадлар ижроси режага нисбатан 100 фоиздан ошириб бажарилганлиги, шунингдек, режалаштирилган бюджет тақчиллигининг ялпи ички маҳсулотга нисбатан 2,0 фоиз ўрнига 0,8 фоизни ташкил этганлиги ва энг муҳими, бюджет тақчиллигининг инфляцияга тааллуқли бўлмаган манбалар, яъни Марказий банк кредитлари ҳамда ҳукуматнинг йил бошидаги қолдиқ маблағлари ҳисобига қопланганлиги мамлакатимизда иқтисодий ўсишнинг барқарор кўринишга эга бўлаётганлигини кўрсатиб турибди.

Ҳисоботда кўрсатилишича, барча солиқлар бўйича тушумлар режаси ортиғи билан бажарилгани ҳолда, уларнинг бюджет даромадлари салмоғидаги ўрни бирмунча камайганлигини ҳам кузатиш мумкин. Бу эса иқтисодиётда солиқ ҳажмининг мунтазам пасайиб бораётганлигини кўрсатади. Маълумки, барқарорликка эришган иқтисодиётдагина шундай жараёнлар рўй бериши мумкин. Таъкидлаш жоизки, эндиликда ҳар бир ишлаб чиқарувчи, ҳар бир тадбиркор руҳиятида солиқ тўлаш нафақат зарурият ёки мажбурият сифатида, балки жамият, эл-юрт, Ватан олдидаги бурч даражасига кўтарилмоқда. Бундан ташқари, солиқ юкининг йилдан-йилга камайиб бораётганлиги, тадбиркорларнинг самарали иқтисодий фаолият учун давлат томонидан берилаётган имтиёзлардан унумли фойдаланилаётганликлари солиққа бўлган эътиборни оширмоқда.

Халқимизда «даромадга қараб буромад» деган нақл бор. Маълумки, бюджет тушумлари қай даражада юқори бўлса, унинг харажатлар йўналишлари ҳам шу даражада кенг қамровли бўлади. Буни харажатларнинг ярим йиллик ижроси таҳлилида яққол кўришимиз мумкин. Хусусан, ўтган давр мобайнида давлат бюджети харажатларининг 35,4 фоизи бевосита маориф ва соғлиқни сақлаш тизимлари учун ёки шундан 25,9 фоизи, яъни, 218,4 миллиард сўм таълим тизимини ривожлантиришга йўналтирилган. Биргина Наманган вилоятида таълим тармоқларини қуриш, мавжудларини таъмирлаш, уларни замонавий ўқув анжомлари билан таъминлашга 6 миллиард 358 миллион сўм маблағ ажратилганлиги бунга мисол бўла олади.

Бюджет ижросининг таҳлилини кузатар эканмиз, ҳукуматимиз, авваламбор, аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш ва турмуш фаровонлигини оширишга жиддий эътибор бераётганлигининг гувоҳи бўламиз. Чунончи, ижтимоий таъминот харажатлари ўтган йилга нисбатан 3,7 мартага, 2 ёшгача бўлган болалар парвариши учун тўланадиган нафақалар миқдори 1,13 мартага ошди. Умуман аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тизими учун 66,0 миллиард сўм бюджет маблағи ўзлаштирилди.

Жамият ҳаётининг туб бурилиш паллаларида, иқтисодий ислоҳотлар авж олган дамларда ҳукуматимиз таълим муассасаси ходимлари, зиёлиларини ҳамиша ўз эътиборида тутади. Ҳар йили махсус фармонлар қабул қилиниб, ёшлар тарбиясига масъул бўлган муаллимларнинг ижтимоий ҳимоясига эътибор қаратилмоқда. Президентимизнинг «2002 йилнинг 1 сентябридан бошлаб, ўқитувчилар ва ўқув юртлари муаллимларининг, илмий ходимларнинг иш ҳақи миқдорини ошириш тўғрисида»ги шу йил 7 августдаги Фармонлари ўқитувчиларимиз ва олимларимизда миннатдорчилик туйғуларини уйғотди.

Юртбошимизнинг 1997 йилда Кадрлар тайёрлаш миллий дастури қабул қилинаётганида ўқитувчи ва мураббийларнинг ҳаётий талабларини қондириш, уларни рағбатлантириш, бу касб эгаларининг ўз иши, касбидан мамнун бўлишини таъминлаш зарурлиги ҳақидаги сўзлари ўз тасдиғи ва эътирофини топаётганлиги нафақат тажрибали муаллимларни, балки шу эзгу ишга энди қўл ураётган, устозликнинг машаққатли сирларини эгаллаётган ёшлар учун ҳам аҳамиятлидир. Зеро, меҳнатнинг рағбатлантирилиши муаллим, олимнинг масъулияти ошиши ҳам демакдир.

Турсунбой ФАЙЗУЛЛАЕВ,
Олий Мажлис депутати,
Наманган давлат университети ректори.

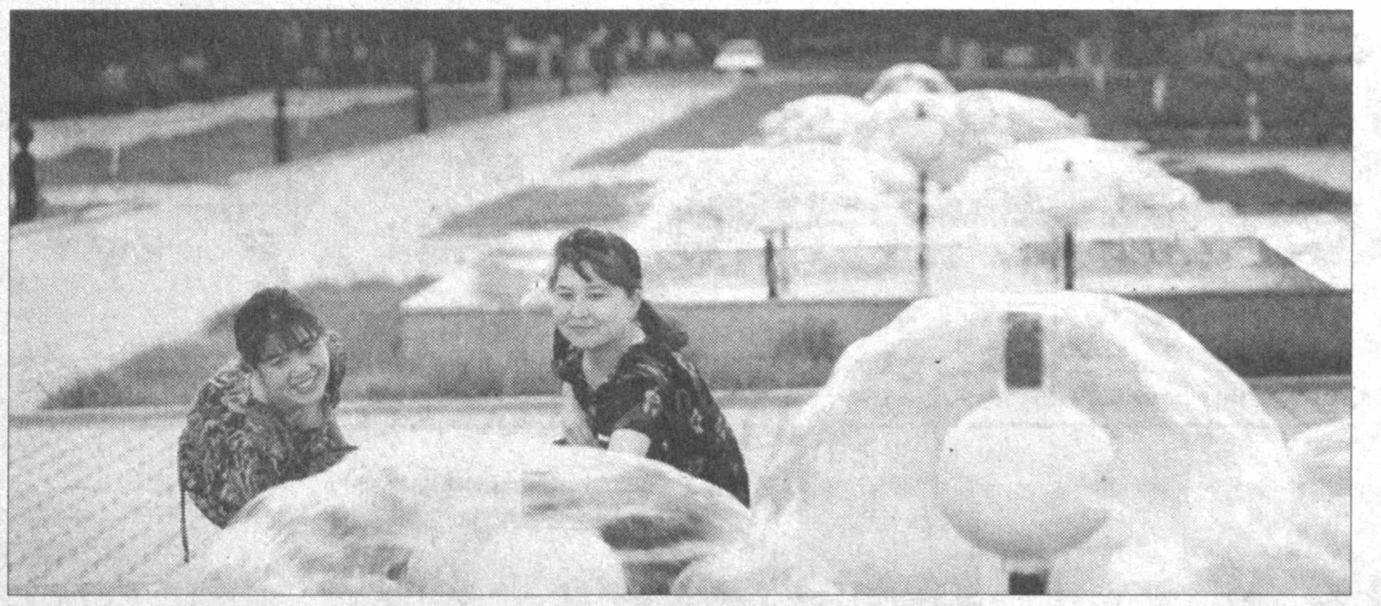

Кузнинг илиқ кунларида...

Абдувоҳид ТЎРАЕВ (ЎзА) олган сурат.

Анжуман

Инсонпарварлик фаоллашади

Ўзбекистон Қизил Ярим Ой Жамияти (ҚЯОЖи) республикада энг кекса инсонпарварлик жамиятларидан бири ҳисобланади. У Ватанимизнинг барча ҳудудларида фаолият кўрсатади ва давлатга ҳамда унинг соғлиқни сақлаш ва ижтимоий ёрдам идораларига ихтиёрий равишда ёрдам беради. Инсонпарварлик, раҳм-шафқат ва беғараз ёрдам, шунингдек, Ўзбекистон Республикасининг халқаро ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш, Қизил Хоч ва Қизил Ярим Ой ҳаракатининг олий мақсад ва қоидаларини рўёбга чиқариш — мазкур жамғарма фаолиятининг шиоридир.

Яқинда Ўзбекистон ҚЯОЖи Миллий кенгашининг раёсат йиғилиши бўлди. Унда Жамият Миллий кенгаши молиявий-хўжалик фаолиятининг бир ярим йиллик натижалари муҳокама қилинди. Жамият 2001 йилда 904,6 миллион сўмлик, 2002 йилнинг биринчи ярим йиллигида 261,4 миллион сўмлик пул маблағлари ва инсонпарварлик ёрдами олган. Уларнинг ҳаммаси Жамият Низомига мувофиқ инсонпарварлик ва хайрия мақсадларида сарфланди. 2001 йилда маблағ тўплаш режаси 98,2 фоизга бажарилди. Бироқ Бухоро, Қашқадарё, Андижон вилоят кенгашлари бу борада энг паст кўрсаткичларга (22-36 фоиз) эришдилар. Вилоят кенгашларида ажратилган маблағларни мақсадга мувофиқ ишлатмаслик, иш ҳақи фондини йиғилган маблағларнинг 40 фоизидан ошириб юбориш каби хатоликларга ҳам йўл қўйилган.

Йиғилишда Ўзбекистон ҚЯОЖи ташкилий-оммавий ишлар ва ахборот бўлимининг ёшлар ҳаракатини ривожлантириш бўйича олиб бораётган ишлари, Тошкент шаҳар ва Сирдарё вилоят Кенгашларининг иш тажрибалари, ҚЯОЖи Самарқанд, Навоий вилоят ташкилотларидаги комплекс текширув якунлари тўғрисидаги маърузалар ҳам тингланди.

Миллий кенгаш раёсати йиғилиши ишда ўзгариш қилишга қаратилган чора-тадбирлар режасини тасдиқлади.

Ўз мухбиримиз.

«ЎЗБЕКҚОҒОЗСАНОАТ»:

МАҲСУЛОТ ҲАЖМИ, ТУРИ ВА СИФАТИ ОРТМОҚДА

Ҳаётимизни қоғозсиз тасаввур қилиш мушкул. Кундалик турмушимизда қоғоз газета-журнал, китоб, пул, акция, вексел, лотерея, гувоҳнома, картон қути ва ҳоказо шаклида эҳтиёжимизга керак бўлади.

Қоғоз ишлаб чиқариш соҳасини тараққий эттириш фақат иқтисодий масала бўлибгина қолмай, муҳим сиёсий аҳамиятга ҳам эгадир.

Мустақиллик йилларида мазкур соҳани ривожлантириш учун қандай чора-тадбирлар кўрилаётир? “Ўзбекқоғозсаноат” уюшмаси бошқаруви раиси Маҳмуд УМАРОВ билан ЎзА мухбирининг суҳбати ана шу ҳақда бўлди.

— Шўро тузуми даврида Ўрта Осиё минтақасида яккаю ягона корхона — 1932 йилда ташкил этилган Тошкент қоғоз фабрикаси ишлаб турган, холос, — дейди М.Умаров. — 1988 йилда эса “Промкартонторг” корхонаси ишга туширилди.

Истиқлол шарофати туфайли қоғоз маҳсулотлари тайёрлаш соҳасидаги ишларни маҳаллий шарт-шароитдан келиб чиққан, замон ва жаҳон талаблари даражасини инобатга олган ҳолда тубдан ислоҳ этиш борасида муайян ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 20 июнда қабул қилган “Республика қоғоз саноатини бошқариш тузилмасини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарорида соҳадаги ислоҳотларни янада чуқурлаштиришга алоҳида эътибор қаратилди.

Мазкур қарорга мувофиқ, бундан бир йил муқаддам “Ўзбекқоғозсаноат” уюшмаси ташкил этилганди. Уюшма зиммасига мамлакатимиз иқтисодиёти ва аҳолининг целлюлоза-қоғоз маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини таъминлаш, қоғоз саноати корхоналарининг фаолият кўрсатиши, иқтисодий самарадорлигини ошириш, қоғоз ишлаб чиқаришни ривожлантириш, техника билан қайта жиҳозлаш ва замонавийлаштириш учун тармоққа хорижий инвестицияларни кенг жалб этишга қаратилган ғоят масъулиятли мақсад ва вазифалар юклатилди.

Президентимиз Ислом Каримовнинг Вазирлар Маҳкамаси 2002 йилнинг биринчи ярим йиллигида мамлакатимиз иқтисодиётини ривожлантириш юзасидан устувор вазифалар ва топшириқларнинг бажарилиши ҳамда долзарб муаммоларнинг ҳал этилишига бағишланган мажлисидаги маърузасида олдимизга қўйилган вазифалар фаолиятимизда муҳим дастуриламал бўлаётир.

Ҳисоб-китобларимиз бўйича, бугунги кунда мамлакатда қоғоз ва картон маҳсулотларига бўлган талаб 114 минг тоннани, целлюлозага эҳтиёж 36 минг тоннани ташкил этади. Ана шу эҳтиёжни қондириш учун йилига қарийб 48-50 минг тонна қоғоз ва картон маҳсулотлари четдан келтирилмоқда. Ушбу маълумотлар мамлакатимизда истеъмолчиларнинг ғоят салоҳиятли ва кенг кўламли бозори мавжудлигидан далолатдир. Бу эса, ўз навбатида, юртимизда қоғоз маҳсулотлари ишлаб чиқариш саноатини янада изчил ривожлантиришни тақозо этади.

Шу боис, 2002-2005 йилларда целлюлоза-қоғоз маҳсулотлари саноатини барқарорлаштириш ва ривожлантириш дастури ишлаб чиқилди. Шу давр мобайнида қоғоз ва қоғоз маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмини салкам тўрт баравар ошириш кўзда тутилган.

— Бу кўрсаткичга эришиш учун уюшма корхоналари ишлаб чиқариш қувватини янада ошириши талаб этилади, шундай эмасми?

— Албатта. Шу мақсадда ўтган қисқа даврда, аввало, уюшманинг ташкилий тузилмасини шакллантиришга алоҳида эътибор қаратилди. Ҳозир уюшмамиз таркибига “Саноатқалинқоғозсавдо”, “Ўзбек қоғози” очиқ акциядорлик жамиятлари, Янгийўл целлюлоза-қоғоз фабрикаси, “Наманган қоғоз” қўшма корхонаси каби йирик ишлаб чиқариш корхоналари киради. Шунингдек, жойларда иккиламчи хомашё ва макулатурани қайта ишлашга ихтисослашган 12 тайёрлов ташкилоти, 4 матбаа хизмати кўрсатиш корхонамиз бор.

Бугунги кунда уюшманинг биргина “Ўзбек қоғози” очиқ акциядорлик жамияти томонидан йилига 11 минг тонна қоғоз, 3,5 минг тонна картон, 7,5 миллион дона умумий ва 65 миллионта ўқув дафтари ишлаб чиқарилмоқда.

Қоғоз ишлаб чиқаришда пахта линтидан хомашё сифатида фойдаланиш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Зеро, ёғочдан 40-55 фоиз, пахта линтидан эса 85-88 фоиз целлюлоза олиш имконияти мавжудлиги фанда яхши маълум.

Шу боис йилига 20 минг тонна пахта целлюлозаси ва 12 минг тонна юқори сифатли ёзув қоғози ишлаб чиқариш имкониятига эга бўлган Янгийўл целлюлоза-қоғоз фабрикаси ишга туширилди. Бу ерда целлюлоза ишлаб чиқариш учун асосий хомашё — пахта линти ҳисобланади.

Янги корхоналар қуриш ва замонавий техника ҳамда технологияларни кенг жорий этиш баробарида, малакали кадрлар тайёрлаш масаласи ҳам доимий эътиборда турибди. Хусусан, ходимларимизнинг олий ўқув юртларида таҳсил олиши, илғор корхоналарда малака ва тажриба оширишига имкон қадар кўмаклашяпмиз.

(Давоми 4-бетда).

Маҳаллий кенгашларда

Ислоҳот таянчлари

Тахиатош шаҳри мамлакатимиз иқтисодиётида ўзига хос ўрин тутади. Шаҳарда жойлашган ГРЭС бутун қуйи Амударё воҳасини электр энергияси билан таъминлаб турибди. У мамлакат ягона энергетика тизимининг муҳим бўғинига айланмоқда. Бундан ташқари, шаҳарда қурилиш индустрияси, озиқ-овқат саноати ҳам ривожланиб бораяпти.

Тахиатошда иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, хориж сармояларини жалб этиш борасидаги саъй-ҳаракатлар ўзининг дастлабки меваларини бермоқда. Албатта, барча ислоҳотларнинг туб мағзи аҳоли фаровонлиги билан белгиланади. Шу маънода таҳлил қиладиган бўлсак, ўтган йилнинг биринчи чорагида шаҳар бўйича ўртача маош 18002 сўм бўлгани ҳолда жорий йилнинг биринчи чораги якунида 26766 сўмни ташкил этади. Ана шу чоракда Нукус шаҳрида жон бошига 14708 сўмлик халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарилган бўлса, Тахиатошда ушбу кўрсаткич 30280 сўмга етди. 2002 йилнинг 6 ойи давомида тахиатошликлар ҳаракатдаги баҳоларда 3886820 сўмлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқардилар. Бу аввалги йилнинг шу даврига нисбатан 123,7 фоиз демакдир. Бу йил 23 кичик ва ўрта бизнес субъектлари, 101 нафар якка тартибдаги тадбиркор рўйхатга олинди. Шаҳардаги «Рамир» корхонаси сабзавотларни қуритиб экспортга чиқариш чораларини кўряпти. Тез кунлар ичида бу жамоа қўшма корхона мақомини олади. Шунингдек, Тахиатошда энергетика тармоғи учун ўта зарур бўлган вермикулит ишлаб чиқарадиган қўшма корхона тузиш мўлжалланмоқда.

Булардан кўринадики, энергетиклар шаҳрида барча соҳаларда ислоҳотлар чуқурлашяпти. Бу ўсиш-ўзгаришларнинг калити нимада?

Шаҳар ҳокими М. Жумабоев йил бошида ўз ҳузурига бир гуруҳ оқсоқоллар, ишлаб чиқариш илғорлари, депутатларни чорлаб ўзига хос йиғилиш ўтказди. Бу йиғинда 2001 йили, ундан олдинги даврда қўлга киритилган ютуқлар билан бирга йўл қўйилган камчиликлар, ислоҳотлар йўлидаги тўсиқлар ҳақида сўз юритилди. Айрим кўпни кўрган оқсоқоллар ҳоким ўз фаолиятини такомиллаштириши мумкин бўлган жиҳатларни ҳам яшириб ўтирмадилар. Бу мулоқот асосида 2002 йилнинг 24 январида халқ депутатлари Тахиатош шаҳар кенгашининг навбатдаги еттинчи сессияси чақирилди. Бу муҳокама қизғин, самимий, очиқ ўтди. Бюджет параметрлари, унинг ижроси илгари бунчалик қайноқ баҳсларга сабаб бўлмас эди. Мазкур масала, бошқа вазифалар юзасидан дангал таклифлар, тавсиялар ўртага ташланди. Шаҳар Кенгаши депутати Шаудирбой Салимбетов «Тахиатошни республикамизнинг энг гўзал, озода шаҳрига айлантирайлик», деган таклифни киритди. Бошқа шаҳар Кенгаши депутатлари уни қўллаб-қувватлашди. Шундан сўнг ҳар бир корхона, ҳар бир маҳаллада ишни тубдан яхшилаш жараёни бошланиб кетди. Шундай қилиб, депутатлар ҳамда маҳалла фаоллари Тахиатошда ислоҳотларнинг бош таянчи бўлишди.

Кейин ҳокимлик ислоҳотларнинг яна бир таянчи бўлган тадбиркорларни бир жойга тўплади. Уларни ўйлантираётган муаммолар очиқ-ойдин муҳокама қилинди. «Ўзсаноатқурилиш» банки шаҳар шохобчаси раҳбари О. Алжанов «Бизнинг эшигимиз ишбилармонлар учун ҳамиша очиқ», деди. Банк 434 хўжалик юритувчи субъект ва тадбиркорларга хизмат кўрсатади. Ўша йиғиндан сўнг шохобча 5 ой давомида тадбиркорларга 114 миллион 758 минг сўм кредит берди. Мисол учун «Эрлан» фирмасига сут маҳсулотларини қайта ишлашни йўлга қўйиш мақсадида 6 миллион сўм кредит берилган эди. Фирма «Ташаббус-2002» танловида Қорақалпоғистон Республикаси бўйича биринчи, мамлакат миқёсида эса совринли ўринни эгаллади.

Дарҳақиқат, Тахиатош тадбиркорлари кичик ва ўрта бизнесда тилга олса арзийдиган ютуқларни қўлга киритмоқдалар. «Тонг нури» корхонаси, якка тадбиркорлар Талғат Изтлеуов, Дейла Ибодуллаеваларнинг ибратли ишлари бунга мисол бўла олади.

Шаҳар ҳокимлиги ўз ишларида ёшларга таянмоқда. «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг фаолияти ҳар томонлама қўллаб-қувватланяпти. Тахиатош спортчиларини бутун дунё билади. Бахтиёр Нуруллаев оғир атлетика бўйича мамлакат нуфузини юқори чўққиларга олиб чиқди. Бауржон Каздаев, Фозилбек Ўрозимбетовларни ким билмайди, дейсиз!

Яна бир омил — «Нуроний» жамғармаси ва унинг фаоллари Тахиатошдаги ислоҳотларга бош-қош бўлишмоқда. Ҳокимлик ўз навбатида мустақиллигимизнинг 11 йиллиги арафасида қарияларга ажойиб ҳордиқ масканини тортиқ қилди. Ҳозир бу ерда қўшни вилоятлардан келган отахонлар, онахонлар ҳам ўз саломатликларини тикламоқдалар.

Янгибой ҚЎЧҚОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Журналист суриштируви

ҒАТ-ҒАТ ҚИЛГАН КАРНАЙЧИ, БАЛОГА ҚОЛГАН-ЧИ?..

Салкам тўққиз йилдирки, қачон шу ҳақда сўз очилса, водийлик тадбиркор Ўрмонжои Йўлдошевнинг аламига алам қўшилади. Расмиятчи тўраларнинг ношудлиги туфайли елга совурилган пулига, зое кетган меҳнатига, беҳуда ўтган умрига ачиниб, фиғони фалакка чиқади. Хўш, нега?!.

1993 йил ёзининг охирги кунларида Андижонда хайрли бир ишга қўл урилади. «Вилоятсаноатсавдо» концернига қарашли шаҳар саноат комби»нати давлат тасарруфидан чиқарилади. Сўнгра анчадан буён шу ерда фаолият кўрсатиб келаётган “Ипак йўли” масъулияти чекланган жамиятига тажриба тариқасида хусусийлаштириб берилади. Корхона мол-мулки ўша давр нарх-навоси бўйича 12 миллион 871 минг Россия рублига баҳоланади. Жамият таъсисчилари — комбинат директори Ўрмонжон Йўлдошев, ишчи-хизматчилардан Саодатхон Иминова, Улуғбек Йўлдошев ва концерн ходими Мурод Салоҳиддинов белгиланган маблағнинг салкам тўртдан уч қисмини ўз сармоялари ҳисобидан тўлайдилар. Мулкдорга айланишгач, 112 кишига бош-қош бўлиб, жадал ишга киришадилар.

Бироқ, очиғини айтсак, янгиликни ҳаётга татбиқ этиш ҳар доим ҳам осон кечавермайди. “Ҳар тўкисда бир айб” деганларидек, баъзан шошма-шошарлик рўй бериши, ўртада тушунмовчиликлар юзага қалқиб чиқиши эҳтимолдан холи эмас. Ўшанда ҳам айни шу ҳолат такрорланади. Ҳужжатларни расмийлаштириш асносида бир қатор хато-камчиликларга йўл қўйилади. Чунончи, аввало, комбинат мулкини рўйхатга олувчи ва нархловчи комиссия фақат концерн ходимларидан иборат бўлиб қолади. Унинг таркибига Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси, ҳокимият, жамоат ташкилотлари, банк, молия, маҳаллий кенгаш вакиллари киритилмайди. Концерннинг бошқа корхоналарини хусусийлаштириш ҳам деярли шу тарзда амалга оширилади. Иккинчидан, биласиз, хусусий корхона дахлсиз ҳисобланади. Четдан ҳеч ким унинг ишига аралашишга ҳақли эмас. “Ипак йўли” билан шартнома-битим тузишда эса, бу тартиб-қоида ҳам унутилади. Концернга хусусий корхона фаолиятини назорат қилиб бориш имтиёзи берилади. Мана шу янглиғ қусурлар туфайли “Мулкни давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида”ги ҳамда “Мулк тўғрисида”ги қонунларнинг, мулклар қийматини нархлашга доир Низомнинг айрим модда ва бандлари талаблари бузилади.

Энг ажабланарлиси, Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасининг Андижон вилояти бўйича ҳудудий бошқармаси бошлиғи А.Раҳимов бу ҳолатларга унча эътибор қилмайди. Кўзини чирт юмиб, концерн комиссияси хулосаси ва тавсиясига қўшилади. Ўттиз биринчи августда саноат комбинатини масъулияти чекланган жамиятга айлантириш хусусидаги 289-сонли буйруққа имзо чекади. Ҳаял ўтмай, “Ипак йўли”га мулкий ҳуқуқни тасдиқловчи 1323-рақамли муваққат давлат ордери топширилади.

Энди ҳангоманинг бошқа томонини эшитинг. Худди ўша кезларда концерн қошида янги “Маҳаллий саноат” савдо уйи ташкил этилади. Табиийки, ўз-ўзидан унга жой топиш муаммоси туғилади. Шунда концерн раҳбари Одилжон Содиқов ғалати йўл тутади. Таъбир жоиз бўлса, «тайёрга айёр» қабилида иш юритади. Мавқеидан фойдаланиб, “Ипак йўли”нинг раиси Ўрмонжон Йўлдошевни ҳузурига чорлайди. Ундан МЧЖга ўтган клуб биносини ва ишлаб чиқариш майдонининг муайян қисмини савдо уйига ижарага бериб туришини сўрайди.

Начора, одамнинг юзи иссиқ. Қолаверса, аксариятимизнинг феъл-атворимизда ўзгаларга ҳиммат-саховат кўрсатишга мойиллик кучли. Шунданми, Ўрмонжон ака ҳам дафъатан “Йўқ!” дея олмайди. “Катта”нинг раъйини қайтаролмайди. Аммо вақти-соати келиб, ана шу яхшилиги эвазига ёмонлик кўради. Кўнгилчанлиги нақ бошига битган бало бўлади.

“Наҳотки?” дейсизми, унда эшитинг: “Маҳаллий саноат”чилар тузини еб, тузлиғига тупирадиганлар тоифасидан чиқиб қолишади. Аввалига ижара пулини, газ ва электр энергия ҳақини, солиқларни тўлашмайди. Устига устак, бировнинг омонатига зимдан кўз олайтиришади. Фойдаланиб турган жойларини, ҳе йўқ-бе йўқ, ўз номларига ўтказиб олишади. Фатво концерн бошлиғидан кетади.

Турган гап, Ўрмонжон ака бундан қаттиқ ранжийди. “Мол аччиғи —жон аччиғи” устида Одилжон Содиқовнинг қабулига киради. Сув бошидан лойқаланганини сезгач, вилоят ҳокимлигига боради. Барибир фойда чиқмайди. Концерн раҳбарияти лафзида турмайди. Аксинча, қандай бўлмасин, МЧЖ аъзоларининг танобини тортиб қўйишга чоғланади. Пировардида яхшигина баҳона ҳам топади. Хусусийлаштиришга доир нуқсонларнинг фақатгина саноат комбинатига тааллуқли қисмини қоғозга тушириб, ДМҚ ҳудудий бошқармасига йўллайди. Гўёки “Ипак йўли” ишончни оқламагани учун унга сотилган мулкни қайтариб олишда кўмак сўрайди.

Қарангки, бошқарманинг янги бошлиғи Неъматжон Акбаров ҳам масалага холис ёндашмайди. “Ҳов, биродар! Бу аслида сизу бизнинг ташкилотдан ўтган хато. Жабрини энди нима учун бошқалар тортиши керак? Ундан кўра вақт ғаниматида этагимизни ёпиб, камчилигимизни баҳамжиҳатликда тузатайлик. Барчани баробар кўриб, тадбиркорларга қўлимиздан келганича ёрдам берайлик. Уларни аро йўлда қолдирмайлик”, демайди. Бошқарманинг мазкур масала бўйича қайта текшириш ўтказган комиссияси хулосасига таянган ҳолда, 1994 йил 31 майда 783-сонли буйруққа қўл қўяди. Шунга мувофиқ, тўққиз ойча бурун “Ипак йўли”га тақдим этилган ордер бекор қилинади.

Шу зайлда бошқарма иккинчи бор қош қўйиш ўрнига кўз чиқаради. Бундай дейишимга асос бор. Давлат мулки қўмитаси Низомида уқтирилишича, ҳудудий бошқарма ўз буйруғини ўзи бекор қилиши мумкин эмас. Мабодо, зарурат туғилиб қолса, ўзи бўйсунувчи юқори ташкилотга бу ҳақда тавсия киритиши жоиз. Ёки ўзаро низо хўжалик судида ҳал этилиши даркор.

Кейинчалик шундоқ бўладиям. Можаро беш ой мобайнида вилоят хўжалик судида уч бор турли босқичларда ўрганилади. Ва ҳар сафар “Ипак йўли” ростданам собиқ комбинат мол-мулкини сотиб олгани, савдо уйи қарзини тўлаши шартлиги исботланади. Айни чоғда ДМҚ ҳудудий бошқармасининг 783-сонли буйруғи ноқонунийлиги сабабли бекор қилиниши лозимлиги таъкидланади. Таассуфки, бу борадаги ҳал қилув қарорларининг бирортаси ҳам бажарилмайди.

Ниҳоят, можаро республика миқёсига кўтарилади. 1995 йил 29 март куни Олий хўжалик судида жавобгар томоннинг арзи кўрилади. Бироқ жараёнга “Ипак йўли” вакиллари негадир чақирилмайдилар. Комбинатни хусусийлаштиришга корхона аҳли ўз ҳуқуқларидан моддий ночорлик туфайли воз кечганини исботловчи баённома ва тилхатлар асос бўлгани, МЧЖ таъсисчилари айнан шу жамоа аъзолари сирасидан эканликлари, ихтилоф туғилган пайтда ДМҚ ҳудудий бошқармаси ҳали муваққат ордерни бекор қилишга оид навбатдаги буйруғини чиқармагани инобатга олинмайди. Энг ажабланарлиси, суд ҳайъати низо мазмуни бўлмиш мулкка эгалик ҳуқуқини тиклаш ва ижара ҳақини ундириш тўғрисидаги даъво бир четда қолиб, асосий эътиборни хусусийлаштириш комиссияларининг хулосаларини текширишга қаратади. Ҳамма бало ушбу ишга масъул шахсларнинг дастлабки хатолари билан чамбарчас боғлиқлигига холис ва қонуний баҳо бермайди. Алқисса, қуйи суднинг савдо уйини зўравонларча эгаллаб олган жойидан кўчириш ва ундан ижара ҳақи ундириш ҳақидаги қарорларини рад этади. ДМҚ ҳудудий бошқармасининг 1995 йил 31 майдаги буйруғини ўз кучида қолдиради. Иншоотни хусусийлаштириш бўйича 1993 йил 30 августда тузилган тўрт томонлама шартнома-битимни ҳаққоний эмас, деб топади. Низоли бино ва қурилишлар саноат-савдо концерни ҳамда “Маҳаллий саноат” савдо уйига қарашли, деган тўхтамга келади. Тамом-вассалом! Ҳеч ким емаган сомсага ҳақ тўлаётган тадбиркорлар манфаатини ҳимоя қилмайди. Нуфузли суд қарори зудлик билан ижро этилади. “Ипак йўли” ишчи-хизматчилари маҳаллий ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари кўмагида кўчага қувиладилар.

Шу ўринда яна бир далилга эътибор қилинг: саноат-савдо концерни ва ДМҚ ҳудудий бошқармаси мутасаддиларининг зўр бериб таъкидлашларича, комбинат тажриба сифатида хусусийлаштирилган. Хўп, жуда яхши, жуда соз! Фақат битта савол: тажриба деганлари ҳеч жаҳонда бировнинг сармояси ҳисобидан ўтказиладими? Борингки, шундай бўлган тақдирдаям, ўша синов ўзини оқламаса ёки маълум сабабларга кўра тўхтатилса, харжланган маблағ эгасига қайтарилиши керакку?! Ахир, 8 миллион 159 минг рубль озмунча пул эмас. Таъсисчилар уни, ҳойнаҳой, кўчадан супуриб олишмаган. Керак бўлса, бола-чақалари ризқини қийиб, керак бўлса, оғилхоналаридаги чорваларини, тагларидаги машиналарини сотиб тўплашган. Эзгу ниятда қариндош-уруғларидан, таниш-билишларидан гардкамига қарз-ҳавола кўтаришган. Ана шундай бир вазиятда жавобгарларнинг хатти-ҳаракатларини қандай баҳолаш мумкин? Улар, эҳтимол, “Бели оғримаганнинг нон ейишини кўр” қабилида иш тутишгандир? Эҳтимол, “Бетимнинг қалини — жонимнинг ҳузури” деган ақидани ўзларига шиор қилиб олишгандир? Лекин адолат посбонлари — Олий хўжалик суди ҳайъати-чи? Нега бу ҳақда ўйламади? Нега тадбиркорларга қайишмади? Ҳудудий бошқарманинг кейинги буйруғини асосли деб топиш асносида нега даъвогарлар ҳақ-ҳуқуқини унутиб қўйди? Айбсиз айбдорларнинг пули қайтарилиши шартлигини нега эсламади?..

Вақтнинг югуриклигинию умрнинг тезкорлигини қаранг: ўшандан буён орадан, озмас-кўпмас, саккиз йил ўтди. Бу вақт давомида Ўрмонжон Йўлдошев нене маҳкамаларга арзиҳол битди. “Мен эл-юртга наф келтираман, деб ўз бошимга ўзим ғалва орттирибман. Энди ҳеч бўлмаса, пулимни ундириб олишимга ёрдамлашинглар, қарзларимдан қутулай”, дея нене остоналарга бош урди. Лекин ҳали-ҳануз мақсадига етмади. Ҳасратини бафуржа тинглайдиган, дардига малҳам бўладиган бирон-бир мард инсонни учратмади.

Ҳолбуки, корхона хусусийлаштирилгач, бу ерда кескин ўзгаришлар рўй берганди. Катта маблағ эвазига қўшимча иморатлар қурилиб, янги дастгоҳлар келтирилганди. Қўлда атлас тўқиш, тикувчилик, трикотаж кийим-кечаклар ишлаб чиқариш ва пиллани чувиш-йигириш цехлари очилганди. Иш ўринлари 112 тадан 300 тага етказилганди. Демак, мулк шакли ўзгаргач, “Ипак йўли” эл-улус корига яраётган, жамиятга фойда келтираётганди. Корхона ундан тортиб олиниб, такроран давлат ихтиёрига ўтказилганидан кейин-чи?.. Бир йил ишлар-ишламас ёпилди. Одамлар бекор қолишди. Ускуналар сотиб юборилди. Хомашёлар, тайёр маҳсулотлар талон-торож қилинди. Охир-оқибат Ўрмонжон Йўлдошев ва ҳамкорларининг комбинат мол-мулкини сотиб олиш учун тўлаган пуллари ҳам, бунёдкорлик йўлида тўккан ҳалол пешона терлари ҳам, дастгоҳлару хомашёлар харид қилиш учун сарфлаган маблағлари ҳам ҳавога совурилди. Улар кўрган маънавий зарар, улар чеккан ортиқча ташвиш-изтироблар ҳақида-ку гапирмасак ҳам бўлади.

Такрор айтаман, бу билан мен қонуншунослар ишига аралашмоқчи эмасман. Фақат тайин бир ҳақиқатни эслатмоқчиман: комбинатни хусусийлаштиришдаги хатоларнинг “Ипак йўли” МЧЖга сираям дахли йўқ. Давлат мулки қўмитаси эса, ўз вазифасига кўра, тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга ҳам масъул ташкилот ҳисобланади. Бас, шундай экан, ҳудудий бошқармадагилар комбинатни давлат ҳисобидан чиқараётганларида қаёққа қарашди? Ҳужжатлар расолигини нега синчиклаб текширишмади? Концерндагилар-чи? Ғат-ғат қилган карнайчи бўлади-ю, сурнайчи балога қолаверадими?!

Ваҳоланки, эндиликда сув келтирган хор-зор, кўза синдирган азиз бўладиган замонлар ўтиб кетган. Лекин уни тушунмайдиганлар, ҳамон эскича фикрлаб, эскича иш юритадиганлар, қонунларни ўз манфаатига мослаштиришга интиладиганлар учраб турибди. Юртбошимиз худди шуни назарда тутиб, Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил биринчи ярми якунларига бағишланган йиғилишида бир гапни алоҳида уқтириб ўтди. “Афсуски, амалдаги баъзи ҳуқуқий ҳужжатларимиз турлича талқин қилиниши мумкин. Бу эса айрим идоралар ва маҳаллий ҳокимият органлари томонидан тадбиркорларнинг манфаатларига зиён етказувчи ҳужжат ва қарорлар қабул қилинишига йўл очиб бермоқда”, деб эслатди. Адашмасам, “Ипак йўли” билан боғлиқ воқеа бу фикрга ёрқин мисол бўла олади. У ўз вазифасига лоқайдлик, “Бор отангга, бор онангга” қабилидаги сансалорлик, ишбилармонлар ҳақ-ҳуқуқларини менсимаслик оқибатида келиб чиққанди. Буни ҳамма билади, ҳамма тушунади. Фақат хатони тузатишга бош қўшадиган, адолатни рўёбга чиқаришда Ўрмонжон Йўлдошевга сидқидилдан ёрдамлашадиган ташкилот-идора топилмаётир. Таскин-тасалли шулки, ҳали ҳам кеч эмас. Ҳақиқат чала бўлмаслиги керак. Эҳтимол, бу сафар “Ипак йўли” таъсисчиларининг орзу-умидлари ушалар. Тўққиз йиллик низо ижобий якун топар. Жилла қурса, тадбиркорларнинг пуллари ўзларига қайтариб берилар. Биз бу борада Давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитасидан, республика Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасидан, қолаверса, тегишли ҳуқуқ-тартибот идораларидан масалага ойдинлик киритувчи жавоб кутамиз.

Абдунаби ҲАЙДАРОВ,
“Халқ сўзи” мухбири.

Қарор ва ижро

... Қарзинг бўлмасин

Сурхондарё газтаъминот шўъба корхонаси Ангор тумани ҳокимлигига тўрт қатордан иборат хат йўллади. Унда туман ишлаб чиқариш корхоналари, ташкилотлар ва аҳоли газ ҳақидан 208 миллион сўм қарздор эканлиги билдирилган эди.

Ангорда 96 минг аҳоли, 33 қишлоқ ва 36 маҳалла бор. Чет қишлоқларга ҳам табиий газ ўтказилган. Ҳа, шу жиҳатдан Ангор воҳанинг пешқадам туманларидан. 12 минг хонадон (бу аҳолининг 80 фоизи демак) газлаштирилган ва ҳоким муовини Тўра Ғозиевнинг айтишича, шунча хонадон ичимлик суви билан ҳам таъминланган.

Ангорликларнинг ўз ҳудудида яна бир газ тақсимлагич станцияси қуриш мўлжали бор. Агар бу амалга ошадиган бўлса, қолган жойларда ҳам газ оловлари ёнади.

Бу ишлар, яхши, албатта. Лекин, 208 миллион сўмлик қарздорлик.

— Қарзнинг бунчалик кўпайиб кетишига сабаб — ўзимизнинг лоқайдлигимиздан, — дейди Т.Ғозиев. — Атиги 96 та хонадонда газ ўлчагич асбоби ўрнатилган. Газ ўлчагич ўрнатилмаганми, демак, шўъба корхона газни ўзининг ўлчамларига солиб нархлайди. Хонадондаги жон боши шунча. Уй-жойнинг ҳажми фалонча. Эҳтимол, ёзда ҳам уйни газ билан иситиб ўтиргансизлар, деб қарз аравасининг устига юкни босаверади. Биз бўлса, тўғриси, газ ўлчагич аппарати нархи баланд экан деган гапларга ишониб, вақтдан ютқазибмиз.

Бизга айтишларича, ҳокимликнинг саъй-ҳаракатлари билан 1000 та газ ўлчагич аппарати олинаётган экан. Энди одамларга тушунтириш керак. Янги йилга қадар 4000 хонадонга газ ўлчагичларни ўрнатиш мўлжалланмоқда. Яна 208 миллион сўм қарзнинг ҳисоб-китобини жойига қўйишга тўғри келади. Ахир, қарзни вақтида тўлаш лозим.

О.УСАНОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ХАБАРЛАР ОҚИМИДАН

Андижондан Томскка

Охунбобоев шаҳрида жойлашган Ўзбекистон — Россия қўшма корхонаси — “Топаз” мамлакатимизда ишлаб чиқариладиган автомобиллар учун 25 турдаги бутловчи қисмлар тайёрлаб беради. Яқинда ана шу корхонанинг бир гуруҳ ишчи ва мутахассислари Россиянинг Томск шаҳрига жўнаб кетишди. Улар маълум вақт мобайнида “Ролтом” акциядорлик жамияти ўқув маркази ва ишлаб чиқариш цехларида ўз малакаларини ошириб қайтадилар. Йил охирига қадар юз нафардан зиёд ўзбекистонлик мутахассислар россиялик ҳамкасбларининг тажрибаси билан танишиш имкониятига эга бўладилар.

Хонободлик компьютер билимдонлари

Андижоннинг сўлим Хонободида компьютер технологиясининг энг зўр мутахассислари тайёрланади десак ишонаверинг. Мустақиллигимизнинг ўн бир йиллик шодиёналари давом этаётган шу кунларда ўз фаолиятини бошлаган Компьютер технологияси коллежи бунга имкон яратди. Барча қулайликларга, замонавий ўқув қуролларига эга ушбу коллежда вилоятнинг турли туманларида яшовчи 750 нафар ўқувчи компьютер сабоқларини ўрганишга киришди.

Ҳуқуқингизни биласизми, аёллар?

АҚШнинг “Винрок-Интернейшнл” жамғармаси ўзининг кўп қиррали фаолияти ва хайрли ишлари билан яхши танилган. Мазкур жамғарманинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси ташаббуси билан Ғиждувон туманида “Аёллар ҳуқуқий саводхонлигини интеграллаштириш ” дастури доирасида икки кунлик тренинг ўтказилди.

Аёллар ҳуқуқий саводхонлиги мавзуидаги бундай тадбирлар вилоятнинг бошқа туманларида ҳам ўтказилиши режалаштирилган.

Н. ТОШЕВ.

Ватанимиз ипакчилиги тарихи кўз илғамас даражада қадимий. Бу ўлкада пиллачилик қачон ва қандай пайдо бўлган? Буни ҳеч ким аниқ айтиб бера олмайди. Ҳақиқатни топишга, асл тарихни англашга кучи етмаган пайтда инсон афсона ва ривоятларга зўр беради.

Шундай ривоятлардан бирида айтилишича, ипак қурти, аслида, Хитойда илк бора пайдо бўлган экан. Ва бу антиқа жониворни улар ён атрофдагилардан сир тутишган. Кимки бу сирни ошкор этиб қўйса, уни ўлим жазоси кутган. Хитой ипагига ҳаваси келган бошқа эллар унинг яратилиши сирини билишга ҳарчанд уринишса-да, бундан бир иш чиқмаган. Охири туронзаминлик бир қария Хитойга бориб, ипак — пилла қуртининг «ижоди» эканлигини пайқаган ва унинг уруғини ҳассасининг ковагига яшириб, Туронзаминга олиб келган экан. Бизда пиллачилик шундай йўсинда пайдо бўлган, дейишади. Эҳтимол, бу тўғридир.

Ҳарқалай, ушбу ривоят Туронзамин — пиллачилик ватанларидан бири эканлигини ҳам тасдиқлайди. Бежизга бу диёр Буюк Ипак йўли марказида жойлашмаган. Бу қадимги савдо, тижорат йўлининг Буюк Ипак йўли деб аталишига, жумладан, Туронзамин ипакчилиги ҳам сабаб бўлгандир.

Неча минг йилларки, ипак газламаларга, ипакли кийимларга ихлос ва меҳр сўнмайди. Чунки у — қимматбаҳо, ноёб бойлик. Ипакка эга бўлган мамлакат ҳамиша барака топган. Туронзамин ҳунармандчилигининг кўп турлари ипакчилик негизида туғилиб, ривож топиб, яшаб келган. Мамлакатда бу соҳа асрлардан-асрларга, аждодлардан-авлодларга ўтиб, ўлка иқтисодиётининг қудратли таянчларидан бўлиб келган.

Собиқ шўро тузумида, энг аввало, пиллани, ипакни сўрашди. Аммо унинг меҳнатига эътибор етарли бўлмади. Шу боисдан, йил сайин пиллачиликдан барака кетиб борди.

Сўнгги йилларда мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг ташаббуси билан собиқ тузумда инқирозга учрай бошлаган пиллачилик — янги иқтисодиётимизнинг сезиларли бир тармоғи сифатида қайта тиклана бошлади ва уни янада ривожлантириш имкониятлари изланмоқда.

Ҳозирнинг ўзида Ўзбекистонимиз пилла етиштириш ҳажми бўйича, Хитой ва Ҳиндистондан кейин, жаҳонда учинчи ўринда туради. МДҲ давлатларида етиштирилаётган хом пилла хомашёсининг 80 фоизи эса Ўзбекистон ҳиссасига тўғри келади.

Долзарб муаммо

Олдингдан оққан сувнинг қадри йўқми?

Ўзгаришлар даври

«Замон сенга боқмаса, сен замонга боқ» дейилади халқ мақолида. Бу доно ҳикматнинг мазмуни ўзбек ипакчилиги соҳасида олиб борилаётган ишларга ҳам тўла тааллуқли. Қайси маънода?

Маълумки, пиллани халқ, пиллакорлар етиштиради. Демак, пиллачиликни ривожлантириш учун унинг миришкори — пиллакор меҳнати ардоқланиши керак.

Мустабидликдан — мустақилликка ўтиш давридаги вақтинчалик парокандалик даврида пиллачилик соҳасида ҳам бош-бошдоқлик юз берди. Баъзи шубҳали тижоратчилар мамлакатда етиштирилган хом пилла хирмони тепасида пайдо бўлиб, уни «сотиб бериш»га чоғландилар. Бу нафс бандаларининг дастидан ўзимизнинг пиллани қайта ишлаш корхоналаримиз пилласиз қолиб, эл етиштирган хомашё чет эллик мижозларга арзонгаров нархларда кетиб қола бошлади.

Пиллакорлар эса «текинга» пилла етиштиришни хоҳламас эди. Республикада пилла етиштириш камайди, пиллани қайта ишлаш корхоналарининг иши тўхтаб қола бошлади. Далаларда тутзорлар қаровсиз аҳволга келди. Бу — яхшиликнинг аломати эмасди.

Ана шундай шароитда давлатимиз раҳбарининг махсус Фармони билан «Ўзбек ипаги» уюшмаси ташкил топди. Уюшма хом пилла етиштирилишидан тортиб, уни қайта ишловчи корхоналаргача барча босқичдаги фаолиятни бошқаришни ўз қўлига олди, марказлаштирди.

Аммо бу даврда ҳам муайян тажрибасизликдан фойдаланган тижоратчилар ўзбек ипаги савдоси билан шуғулланишга ўзлари учун «имкон» топа бошладилар. Масалан, «эксцельсиор» деган 15006 артикулли ипак матоси бор. У электротехника саноатида, двигателлар симларини изоляция қилишда ишлатилади. Айниқса, Россияда электротехника саноати бу матога алоҳида эҳтиёж сезади. Бу эҳтиёжни «ҳидлаб топган» айрим тижоратчилар «эксцельсиор» ипак матосини Россияга сота бошлашди. Аммо топган даромадларини сир тутишиб, «бозорда ўтмади, арзонга пулладик» деб бу матодан келадиган даромадни бебарака қила бошладилар...

«Ўзбек ипаги» раҳбарияти ва ходимлари бундай қинғирликларга барҳам бериш учун уюшма қошида «Ипакимпэкс» ташқи савдо фирмасини ташкил этдилар. Ушбу фирма ипакчилик маҳсулотларининг экспорт-импорт операцияларини бажаришдан ташқари ташқи бозорда корхоналар маҳсулотининг маркетингини ташкил этиш ва соҳага хорижий сармояни жалб этиш билан шуғулланади. Шундай қилиб, уюшма аста-секин тажриба орттириб, бозор иқтисодиёти даври амалларини ўзлаштира бошлади. Бугунга келиб, ипакчилик соҳасида олғирларнинг пайи қирқилди, бу соҳадаги иқтисодий-молиявий муносабатларни бошқаришни «Ипакимпэкс» тўла қўлга олаяпти.

Бозорда нега оқсаяпмиз?

Ҳозирги бозорларимизда ва дўконларимизда хорижий мамлакатлардан келтирилаётган сунъий ва синтетик матолар, улардан тайёрланган пайпоқлар, кийим-кечаклар, куйлаклар, костюмлар... ниҳоятда кўп. Уларнинг ялтироқ ранги, бежирим тайёрланганлиги ва тикилиши ўзига тортади шекилли, харидорлар ҳам етарли.

Аксинча, ўзимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар, жумладан, ипак матолар ва газламалардан тайёрланган кийим-кечаклар бозорда камтарона ўрин эгаллаб турибди.

Тўғриси, бу ҳолат кишига ўта адолатсизликдай бўлиб туюлади. Ахир ўз бозорингда ўзгаларнинг моли ҳукмрон бўлса, сенинг эса ўрнинг сезилмаса. Лекин, бозор, бу — бозор. Бировнинг дидига буюра олмайсан. Ҳар бир киши ўз хоҳишига қараб бозор қилади. Хоҳласа чет элнинг молини харид қилади, хоҳласа — ўзимизникини. Бугунги бозор бутун дунёнинг мол-матоҳига тўла. Америка, Хитой, Япония, Германия, Россия ва бошқа мамлакатларнинг маҳсулотлари, буюмлари, жиҳозлари дўконларда, бозорларда турибди.

Бозорнинг бундай шароитида рақобат ҳукмдорлик қилади. Яъни харидор учун кураш, бозорда ўрин эгаллаш, мавқе учун кураш.

Хўш, бундай рақобат муҳитида нега ўз маҳсулотларимизнинг ўрни қуйироқда? Сифати яхшимасми? Ёки маҳсулот кам ишлаб чиқарилаяптими? Ё нархини ошириб сотишяптими? Бозорда буларнинг ҳар бири алоҳида жиддий баҳона бўлиши мумкин.

Худди шундай саволлар билан биз, жумладан, «Ўзбек ипаги» уюшмаси раиси Абдуманноп Аҳмадалиевга мурожаат қилдик.

— Бизда маҳсулот ҳам етарли. Уларнинг сифати ҳам чет маҳсулотлардан яхши бўлса яхшики, ёмон эмас. Нархи ҳам маҳсулотнинг қимматига яраша. Маълумки, табиий ипак газламалар сунъий, синтетик матолардан бироз қимматроқ туради, — дейди Абдуманноп ака.

— Хўш, унда ипакчилик маҳсулотлари ички ва ташқи бозорда кенг ўрин топиб кета олмаётганлигининг сабаби нимада?

— Бунинг жиддий сабабларидан бири шуки, бозорда маҳсулотларимизнинг рекламаси яхши эмас.

Президентимиз Ислом Каримов Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йилнинг биринчи ярим йили якунларига бағишланган йиғилишида ўзимизда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни реклама қилиш мутлақо қониқарсиз аҳволда эканлигини жуда тўғри таъкидладилар. Бу танбеҳ бизга ҳам тааллуқли.

Сунъий мато — саломатлик кушандаси

— Мен бир ҳақиқатни айтсам, буни газетхонлар тўғри тушунишини хоҳлар эдим, — деди Абдуманноп Аҳмадалиев. — Айтмоқчи бўлган гапим шуки, одамларимиз хориждан арзонгаровга келтирилаётган сунъий, синтетик кийимлар билан табиий ипакдан тайёрланган кийимларнинг фарқини ўзларига яхши англаб олишмаяпти. Ҳамма ялтироқ нарсалар яхши бўлавермайди. Сунъий, синтетик маҳсулотлар одам организми учун қанчалик зарарли эканлигини кўпчилик билмайди, шекилли. Шу боисдан, уларнинг ялтироқлиги, бежиримлигига учиб, харид қилаверишади.

— Хўш, сунъий, синтетик матоларнинг камчилиги нимада?

— Сунъий матолар ацетат, вискоза, триацетат, мис-аммиакли кимёвий толалардан тайёрланган матолардир. Синтетик матолар жумласига эса лавсан, капрон, нитрон, полиуретан ва бошқа хил кимёвий толалардан тўқилган матолар киради. Улар ҳаво ўтказмайди, чангларни ўзига тортиб олади, нам ва терни ютмайди, осон ғижимланади... Шу камчиликларнинг ўзи уларнинг қай даражада «сифатли» эканлигини яққол кўрсатиб турибди. Лекин бундай матоларнинг энг жиддий иллати — одам организми учун зарарли эканлигидир. Улар электр зарядларини ўзига йиғади. Синтетик кийим-кечакдаги электр зарядлари мато ипларининг бир-бирига ишқаланишидан ва ҳаводаги бизга кўринмайдиган мусбат ёки манфий зарядларнинг кийимга ўтишидан доимий равишда ҳосил бўлаверади. Синтетик кийимни ечганда «чарс-чарс» қилиб учқунлар чиқариши шундан. Кийим-кечакдаги ортиқча зарядлар эса кун давомида одам организмига оқиб ўтаверади. Организмга ўтган зарядлар юракнинг фаолиятини зўриқтиради, оқибатда қон томирларида, асаб ҳужайраларида нохушликлар пайдо бўлади. Сунъий, синтетик матолардан тайёрланган кийим-кечаклар кишида аллергия, экзема, қичима ва бошқа хил касалликларни келтириб чиқаради.

Тўғри, сунъий ва синтетик матоларнинг зарядланиши олдини олиш учун уларга махсус кимёвий ишловлар берилади. Лекин мато юзасида берилган кимёвий ишловлар кийим-кечакни кўп марталаб ювиш чоғида ювилиб кетади...

— Менинг бу гапларимни сунъий ва синтетик маҳсулотларни атайлаб камситиш учун айтиляпти, деб тушунилмаслигини истар эдим, — дейди Абдуманноп ака. — Мен атиги бундай матоларга ва кийим-кечакларга хос айрим муаммоларни таъкидлаб ўтдим, холос. Менинг фикримни яна шу ҳолат тасдиқлайдики, Оврупонинг ривожланган давлатларида сунъий ва синтетик матолардан болалар кийим-кечакларини тайёрлаб сотувга чиқарган фирмаларга нисбатан жиноий иш қўзғатилади.

Бозорларимизни сунъий ва синтетик матолардан тайёрланган кийимлар билан тўлдираётганларнинг қайғуси битта — даромад. Уларни ўз қадриятларимиз, халқнинг соғлиғи қизиқтирмайди. Бундай туйғу уларда йўқ. Халқимизда «Арзон шўрва татимас» деган бир мақол бор. Одамларимиз сунъий ва синтетик кийим-кечакларнинг нисбатан арзонлигини ҳисобга олиб, харид қиладилар. Шу йўсинда ўз организмларига турли касалликларни ҳам сотиб оладилар. Буни ўйлаб кўрайлик.

Ўз ипагимиздан қолдирмасин

— Ҳар нарса таққосда билинади, — дейди ўз фикрини давом эттириб Абдуманноп Аҳмадалиев. — Юқорида сунъий ва синтетик матоларнинг ўзига хос жиҳатларини шунинг учун эсладикки, уларга нисбатан ўзимизнинг табиий ипагимиз мўъжиза бўлиб туюлади.

Табиий ипак, бу — тирик организм (ипак қурти)нинг ҳаётий фаолияти маҳсулидир. Табиий ипакдан тайёрланган кийим-кечаклар ўзининг олий гигиеник жиҳатлари, қулайлик хоссалари, жуда чиройли ташқи кўриниши, нозик жилваланиши, ялтироқлигининг табиийлиги, ниҳоятда пишиқлиги ва силлиқлиги, гигроскопик хоссалари, яъни нам, терни ўзига шимиб олиши бўйича ҳатто пахта, жун, канопдан тайёрланган кийим-кечаклардан ҳам афзал ҳисобланади.

Ипакли матолардан тайёрланган кийимлар ғижимланмайди, ювганда киришмайди. Ёз фаслида ипакли матолардан кийим-кечаклар кийилса, одамнинг дили яйрайди. Чунки ипакли мато ҳавони осонлик билан ўз тўқималари орасидан совитиб ўтказади, бадандан чиққан терни шимиб олади, осонлик билан ювилади, ювилгандан сўнг яна бояги-боягидай янгилигича қолаверади. Бугунги кунда «Шойи» акциядорлик компаниясига қарашли корхоналарда 60 га яқин хилда тоза ипакли, ипак аралаш, ипак-пахта ипли матолар ишлаб чиқарилмоқда. Бу матоларнинг барчаси ҳаётда ўз ўрнига эга. Масалан, ипакли матолар гуруҳига кирувчи крепдешин, крепжоржет, крепшифон, атлас, хон атлас газламаларидан қизлар ва аёллар учун гўзал кийим-кечаклар тайёрланмоқда. «Эксцельсиор» матоси тўғрисида юқорида тўхталдик. «Туаль» матосидан эса фармацевтика саноатида суспензия, эмульсияларни фильтрлашда фойдаланилади. Ҳозир ипакли матодан аёллар учун рўмоллар чиқарилмоқда. Кимано матоси эса Жанубий Кореяга экспорт қилинмоқда. Таркиби ипак ва пахта ипли «адрас» матолари халқимизнинг қадимги миллий матоларидан бўлиб, зич ёки сийрак тўқилиши ҳамда турли рангларда бўялишига қараб, улардан аёллар кийим-кечаклари, эркаклар учун тўнлар, ҳашаматли, шарқона пардалар, дастурхонлар, кўрпа-кўрпачалар учун астарлар тайёрланмоқда.

Қувониб таъкидлаймизки, «Турон шойиси» акциядорлик жамияти ишлаб чиқараётган ипакли маҳсулотлар 2000 йилда чет эл экспертлари томонидан халқаро миқёсда энг яхши маҳсулот деб тан олинди ва улар олий даражадаги олтин «Трофея» рамзи билан тақдирланди.

Буни ҳам халқимиз билиб қўйиши керак.

Ташқи бозорга йўл излаб....

«Ўзбек ипаги» уюшмаси ўз маҳсулотлари билан жаҳон бозорида ўз ўрнини эгаллаш йўлида тўхтовсиз изланмоқда. Яқин-яқинларда ҳам ташқи бозорга асосан, пилла хомашёси билан чиқилмоқда эди. Масалан, 1997 йилда умумий етиштирилган пилла хомашёсининг 50 фоизидан ортиғи республика ташқарасига олиб чиқиб кетилди. Лекин Ўзбекистон бир умрга четта фақат ипак хомашёсини етказиб берувчи манба бўлиб қолиши мумкин эмас.

2000 йилда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони билан пиллани мамлакатнинг ўзида қайта ишлашни ривожлантиришга киришилди.

«Ўзбек ипаги» уюшмаси олдига шойи тўқимачилик фабрикаларини техникавий жиҳатдан халқаро андозаларда қайтадан жиҳозлаш асосида экспорт салоҳиятини ошириш вазифаси қўйилди.

— Биз яна битта замонавий талабни бажаришимиз керак, — дейди Абдуманноп Аҳмадалиев, — йирик, тепса тебранмас, иқтисодий ночор корхоналарни аста-секин тугатиб, уларнинг ўрнига бозор талабларига тез эврилувчан ўрта ва кичик корхоналар тизимини вужудга келтиришимиз зарур.

Хуллас, буларнинг барчаси учун сармоя керак. Чет эл инвестицияси ва лойиҳалари мақсадларни рўёбга чиқариш учун қулай шароит яратади.

«Ўзбек ипаги» уюшмаси томонидан дастлабки йилларда 4,5 миллион АҚШ доллари миқдорида хорижий сармоя жалб этилди. Ҳозирги кунда мамлакатимизда Япония, Буюк Британия, Жанубий Корея, Хитой ва Сингапур давлатлари компаниялари иштирокида 6 та пилла хомашёсини қайта ишловчи қўшма корхона бунёд этилди. Улардан энг йириги — Наманган шаҳридаги «Силк-Роад» ўзбек-япон қўшма корхонасидир. Бу корхона пилла чиқиндиларидан ипакли калава ишлаб чиқаради. Лойиҳа қуввати — бир йилда 140 тонна ипакли калава тайёрлашга мўлжалланган. Улар тўлалигига хорижга экспорт қилинмоқда. Чиқиндилардан — экспорт маҳсулоти тайёрлаш «Ўзбек ипаги» уюшмаси эришган дастлабки муҳим ютуқлардан биридир.

Лекин бу йўналишда ҳал этиладиган муаммолар оз эмас. Масалан, 2001 йилда 10,4 млн. АҚШ доллари миқдори ҳажмида ипакли маҳсулотлар экспорт қилинган бўлса, шундан атиги 190 минг АҚШ доллари миқдоридаги маҳсулот — тайёр ипакли-шойи матолардир. Демак, юқори сифатли тайёр ипакли маҳсулотларни кўпроқ ишлаб чиқариш ва экспорт қилишга эришиш йўлларини излаш — долзарб вазифа.

Шу мақсадда, яъни ишлаб чиқаришни модернизациялаштириш учун чет эл компаниялари ва фирмалари билан алоқалар ўрнатилмоқда. 1998-2001 йилларда уюшма корхоналарининг 938,0 млн. сўм миқдоридаги акциялари хорижий инвесторларга сотилди. Жумладан, «Кумуш» акциядорлик жамияти корхонасининг 565 минг АҚШ доллари миқдоридаги акциялари пакети Англиянинг «Картериль инвестмент» компаниясига сотилди. Хорижий шерик яна 3 млн. АҚШ доллари миқдоридаги сармоя эвазига ушбу корхонани тўла модернизациялаштириш лойиҳасини таклиф этди. Ҳозир бу иш бошланди.

Ипакчилик саноатини техникавий қайта жиҳозлаш дастурига кўра Жанубий Кореянинг «Эксимбанк»идан ҳам 15,0 млн. АҚШ доллари миқдорида кредит олинди. Шу сармоя асосида уюшманинг пилакашлик корхоналари пилладан ипак олиш автоматлари ва лаборатория ускуналари билан жиҳозланмоқда.

2001 йилнинг апрелида Жанубий Кореянинг «Кирг. Кор.Шёлк.СО LTD» фирмасининг Сеулдаги директорлар кенгаши раиси Ким Сен «Турон шойиси» корхонасида бўлиб, унинг иш фаолиятини ўрганди. Музокаралар натижасида корхона акцияларининг бир қисмини 2002-2003 йилларда сотиб олишга ва бу тўқимачилик корхонаси қошида кичик корхона очишга розилик билдирган эди. Ҳозирги кунда «Турон-Корея-Ипак» кичик корхонаси очилиб, бу корхона ишлаб чиқарган 60 минг погон метрли ипак-шойи мато Жанубий Кореяга экспорт қилинди. Шу йилнинг охирига бориб, ушбу корхона ишлаб чиқариш ҳажмини 3 баробарга кўпайтиришни режалаштирган.

2002 йилнинг январь ойида Италиянинг «Жоржио Жиамминола» C.S.P.A» фирмаси вакиллари ҳам «Турон шойиси» ва «Атлас» корхоналарида бўлиб, ўзаро ҳамкорликда ишлаш бўйича шартномаларни имзоладилар. Уларнинг лойиҳаларига кўра, бу икки корхона Овруподан келтирилган, дунё стандартларига мос шойи маҳсулотларини ишлаб чиқариш дастгоҳлари билан жиҳозлантирилади. Бу лойиҳалар Италиянинг Миллий банки томонидан молиявий таъминланади.

Шунингдек, Швейцариянинг «LKS INTERNATIONAL TRADING AG» компанияси ҳам 2002 йилда ўзбек ипагини, унинг маҳсулотларини жаҳон бозорига олиб чиқиш бўйича ўз лойиҳасини тақдим этди. Уларнинг лойиҳасига кўра, замонавий машиналарда халқаро андозалардаги 2А,3А навли хом ипак ишлаб чиқарилади, йилига битта корхонада тайёрланадиган олий сифатли 250 тонна хом ипакдан 2,2 млн. метр жаккард тўқимали газламалар ишлаб чиқарилади, улар ички ва ташқи бозорда сотилади. Ишлаб чиқарилган матоларнинг бир қисми газлама ҳолида, қолган қисмидан куйлаклар, ички кийим-кечаклар, рўмоллар тайёрлаб сотилади. Бу маҳсулотлар маркетингини Швейцария компанияси ўз зиммасига олган. Лойиҳанинг қиммати 53,48 млн. АҚШ долларини ташкил этади.

Бундан ташқари, уюшманинг «Ипакимпэкс» ташқи савдо фирмаси миллий ипакчилик маҳсулотларини чет элларда тарғиб қилиш, маркетингни ривожлантириш, хорижий сармоялар ва кредитларни, техника ва технологияларни ипакчилик саноатини такомиллаштиришга жалб этиш устида қизғин иш олиб бормоқда.

Бунинг учун Интернет-технологиясидан ҳам фойдаланилмоқда. Ҳозирги кунда хорижий давлатларда «Ўзбек ипаги» уюшмасининг ваколатхоналари ва дистрибьютерларини ташкил этиш борасида фаол иш олиб бориляпти. Вьетнамда, Бирлашган Араб Амирликларида, Ҳиндистон ва Россияда ипакчилик Савдо уйларини очиш масаласи ҳал этилмоқда.

Бундай саъй-ҳаракатлар илк натижаларини ҳам беряпти. Масалан, ҳозирги кунда ўзбек ипагидан тайёрланган гиламларга АҚШда, Японияда, Кореяда қизиқиш катта. Худди шундай гиламларни Самарқанд, Наманган, Марғилондаги ипакчилик қўшма корхоналарида ишлаб чиқаришга киришилди.

«Ўзбек ипаги» уюшмаси ҳар бир тадбиркор хорижий шерикни самимий хайрихоҳлик билан кутиб олади ва улар билан ўзаро манфаатдорлик асосида ҳамкорлик қилишга доимо тайёр.

Михли САФАРОВ.

Молия муассасаларида

«Тадбиркорбанк» —

«Ўзтадбиркорбанк»нинг Самарқанд вилояти бошқармасининг туманларда 7 та бўлими мавжуд. Уларда 4800 дан ортиқ мижозга хизмат кўрсатилмоқда. Мижозларнинг 510 дан ошиғи эса банк кредитларидан мунтазам фойдаланиб келади.

Жорий йилнинг ўтган олти ойида 1 млрд. 10 млн. 536 минг сўмлик кредит қўйилмалари амалга оширилди. Унинг 469 млн. 121 минг сўми бюджетдан ташқари жамғармалар, «Бизнес-фонд», Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш бош бошқармаси, Деҳқон ва фермер хўжаликлари уюшмаси маблағларига тўғри келса, 541 млн. 415,4 минг сўм эса банкнинг ўз маблағлари ҳисобидан ажратилди. Кредитнинг энг кўп қисми, яъни 21,1 фоизи қишлоқ хўжалигига, 14,8 фоизи саноат, 13 фоизи савдо ва воситачиликни ривожлантириш, айланма маблағларни тўлдириш мақсадлари учун йўналтирилди. Кичик ва ўрта бизнес субъектларида банк кредитлари ҳисобига 655 та иш ўринлари яратилгани, 80 млн. 187 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилгани ва аҳолига хизмат кўрсатиш даражасининг яхшиланганлиги ҳам албатта, қувонарлидир.

Ажратилган маблағларнинг 344,2 млн. сўми ёки 62,7 фоизи қисқа муддатли, 201,3 млн. сўми ёки 36,7 фоизи ўрта муддатли, 3,4 млн. сўм ёки бир фоизи узоқ муддатли кредитлардир.

Ана шу кредитлар шарофати туфайли кўплаб тадбиркорлар молиявий фаолиятларини яхшилаб боришаяпти. Масалан, «Самарқанд ТКЦ газ» корхонаси «Бизнес фонд» маблағлари ҳисобидан олинган кредитдан самарали фойдаланди. Корхона автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчасини қуриб ишга туширди. Энди банк хазинасига доимий равишда нақд пул туша бошлади. «Хумор» масъулияти чекланган жамиятига ҳам кредит ажратилган бўлиб, корхона қисқа муддат ичида чинни буюмлар ишлаб чиқарадиган цех барпо этди. Бугун бу ерда сифатли маҳсулотлар тайёрланяпти. Шунингдек, «Бинафша» корхонасига банк ўз маблағлари ҳисобидан дўкон қуриш мақсадида кредит ажратганди. Айни пайтда мазкур савдо шохобчаси аҳолига хизмат кўрсатмоқда.

Ажратилган маблағлардан мижозлар ҳамиша ҳам ўринли фойдаланяптими? Кредитлар

«ЎЗБЕКҚОҒОЗСАНОАТ»:

МАҲСУЛОТ ҲАЖМИ, ТУРИ ВА СИФАТИ ОРТМОҚДА

(Давоми. Боши 2-бетда).

Шу жиҳатдан, яқинда Тошкент Тўқимачилик ва енгил саноат институти муҳандислик-иқтисодиёт ва кимё-технология факультетининг "Кимёвий технология ва толали материаллар ҳамда қоғоз дизайни" кафедрасида қоғоз технологияси ихтисослиги бўйича мутахассислар тайёрлаш йўлга қўйилгани айни муддао бўлди.

— Истиқболда қоғоз маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмини янада ошириш, уларнинг турини кўпайтириш, сифатини эса жаҳон андозалари даражасига етказиш борасида қандай ишлар амалга оширилмоқда?

— Ҳозирги пайтда уюшмамиз корхоналарида ишлаб чиқарилаётган турли русумдаги ёзув қоғозлари, целлюлоза, муқова, картон, гофрокартон, толали плиталар, идора буюмлари каби истеъмол учун мўлжалланган кўплан-кўп маҳсулотларимиз бажонидил харид қилинаётир.

Келгусида корхоналаримизнинг ишлаб чиқариш қувватини янада ошира бориш, маҳсулотларимиз турини кўпайтириш, сифатини яхшилаш бош мақсадимиздир. Соҳада хусусийлаштириш ишларини давом эттириш, корхоналаримиз акцияларининг муайян қисмини чет эл сармоядорларига сотиш, ишлаб чиқаришга хорижий сармояларни кенг жалб қилиш, ўрта ва кичик бизнесни ривожлантиришга қаратилган талай чора-тадбирлар режалаштирилган. Бу борада янги, замонавий корхоналар, шу жумладан, қўшма корхоналар ташкил этишни ҳам мўлжаллаяпмиз.

Мисол тариқасида Ангрен шаҳридаги "Саноатқалинқоғозсавдо" акциядорлик жамиятида амалга оширилаётган янгиланишлар хусусида тўхталиш мумкин. Турли қутилар ва муқовалар учун картонлар, толали плиталар ишлаб чиқаришга ихтисослашган мазкур корхона замонавий дастгоҳ ва ускуналар билан жиҳозлангани, малакали мутахассислар билан тўла таъминланганини боис хорижлик ҳамкорларимизнинг назарига тушди.

Яқин кунларда бу ерда Швейцариянинг "Миллер Трайдинг ГМБХ" компанияси сармояси ҳисобига сифати жаҳон андозалари талабига тўла жавоб берадиган бир неча турдаги қоғоз маҳсулотлари, жумладан, хўжалик қоғози ва салфеткалар ишлаб чиқаришга киришилади.

Соҳа корхоналари ишлаб чиқараётган халқ истеъмоли моллари савдосини кенгайтириш йўлида шу йилнинг ўзида жойларда тўққизта махсус дўкон, Тошкент ва Самарқанд шаҳарларида эса савдо уйлари очилди. Хорижга маҳсулот чиқариш миқёси ортмоқда.

Бунда, табиийки, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни ички ва ташқи бозорда кенг реклама қилиш муҳим аҳамият касб этади. Бу борада Юртбошимиз Вазирлар Маҳкамасининг биринчи ярим йиллик якунларига бағишланган йиғилишида билдирган танқидий мулоҳазалардан келиб чиққан ҳолда барча ишларимиз янгидан йўлга қўйилмоқда.

ЎзА мухбири
Ғулом МИРЗО.

АҲОЛИ ВА ТАДБИРКОРЛАР ДИҚҚАТИГА!

«ЎЗКЎРГАЗМАСАВДО» МАЖМУАСИДА

Шу йилнинг 13 сентябридан бошлаб

республика саноат корхоналарида ишлаб чиқарилган юқори сифатли истеъмол молларининг доимий кўргазма савдоси ўз фаолиятини бошлайди.

Ушбу кўргазмага ташриф буюриб, зарур озиқ-овқат маҳсулотлари ва истеъмол молларини улгуржи ва чакана савдо орқали харид қилишингиз мумкин.

Кўргазма савдога марҳамат!

Манзил: метронинг «Беруний» бекати (собиқ «Алпомиш» спорт саройи).

тадбиркорлар ҳамкори

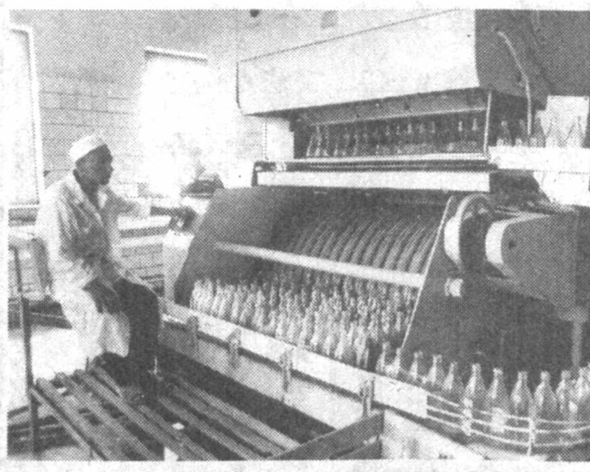

тадбиркорлар томонидан аниқ мақсадларга йўналтирилаяптими? Бу борада ютуқлар билан бирга, афсуски, салбий ҳолатлар ҳам кўзга ташланади. Шартнома шартларига мувофиқ берилган маблағларнинг самарасиз ишлатилиши, фоиз тўловлари ва асосий қарзнинг ўз вақтида қайтарилмаслиги банкнинг молиявий ҳолатига, иқтисодий кўрсаткичларига албатта, салбий таъсир кўрсатади. Мисол учун, «Дул-дул» фермер хўжалигига чорвачиликни ривожлантириш мақсадида 34 млн. миқдорида маблағ ажратилган эди. Аммо кредит ҳисобига амалга оширилиши режалаштирилган ишлар бажарилмади. Натижада олинган маблағ ва унинг фоиз тўловлари ўз вақтида тўланмаётир. «Қадрият» хусусий фирмасига эса чорвачиликни ривожлантириш учун 7 миллион сўм кредит берилган эди. Бу ерда ҳам белгиланган режалар амалга оширилмади. Оқибатда, асосий қарз ва фоизлар тўланмади.

Вазирлар Маҳкамасининг «Кичик корхоналар, деҳқон ва фермер хўжаликларини маблағ билан таъминлаш, моддий-техник таъминлаш, уларга божхона имтиёзларини бериш, банк хизматлари ва бошқа хизматлар кўрсатиш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори асосида шу йилнинг биринчи ярим йиллигида вилоят бўйича 33 та мижозга, уларни бошланғич сармоя билан таъминлаш учун 31 млн. 280 минг сўм кредит ажратилди. Уларнинг аксарияти деҳқон ва фермер хўжаликлари ҳамда ишлаб чиқариш, хизмат кўрсатиш билан шуғулланувчи кичик корхона ва ташкилотлардир.

Молиявий муассаса малакали кадрлар тайёрлаш ишига ҳам ўз улушини қўшиб келмоқда. Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан, 34 нафар талабага 7,7 млн. сўм миқдорида таълим кредитлари ажратилди. Аҳоли қўлидаги бўш маблағларни омонатларга жалб қилиш борасида ҳам фаол иш олиб борилмоқда. «Тадбиркор», «Соғлом авлод», «Болажон», «Хирмон», «Нуроний» сингари мақсадли омонатлар, айниқса, мижозларга маъқул бўлмоқда.

Далиллардан ҳам кўриниб турибдики, банкнинг вилоят бошқармаси зиммасидаги вазифаларни тўла уддаламоқда, мижозлар ишончини оқламоқда. Бу, албатта, молиявий муассасанинг янада ривожланиши учун мустаҳкам замин яратаётир.

Абдурасул САТТОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АҲОЛИСИ ДИҚҚАТИГА!

«Ўзбекистон почтаси» давлат-акциядорлик компанияси почта алоқаси хизматидан фойдаланувчиларга шуни маълум қиладики, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлигининг буйруғига асосан 2002 йил 1 ноябрдан муомалага янги стандартдаги почта конвертлари киритилади.

Янги стандартдаги почта конвертлари бўйича маълумотларни ҳар бир почта алоқаси бўлимида ёки қуйидаги телефонлар орқали олиш мумкин: 133-70-30, 133-57-47, 133-64-32.

Белгиланган стандартга тўғри келмайдиган почта конвертларига солинган хатлар 2002 йил 1 ноябрдан бошлаб жўнатиш учун қабул қилинмайди ва жўнатувчига қайтариб берилади.

6297/1902

Ўзбекистон Бадиий академияси

САНЪАТШУНОСЛИК ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

қуйидаги ихтисосликлар бўйича 2002 йил учун аспирантура ва докторантурага қабул эълон қилади.

АСПИРАНТУРА:

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқиш учун:

17.00.01 — театр санъати (кундузги бўлим);
17.00.02 — мусиқа санъати (кундузги бўлим);
17.00.04 — тасвирий ва амалий безак санъати (кундузги бўлим).

ДОКТОРАНТУРА:

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқиш учун:

17.00.01 — театр санъати (кундузги бўлим).

Ҳужжатлар шу йилнинг 15 октябригача қабул қилинади.

Маълумот учун телефонлар: 139-46-67, 139-46-77.

Манзил: 700029, Тошкент ш., Мустақиллик майдони, 2.

accels

2003 йил учун олий ўқув юртлари ёш ўқитувчилари малакасини ошириш дастури

АҚШ Давлат департаментининг таълим ва маданият ишлари бюроси ва Америка халқаро таълим кенгаши: АСТР/АКСЕЛС 2003 йил учун олий ўқув юртлари ёш ўқитувчилари малакасини ошириш дастурини мамнуният билан эълон қилади. Бу дастур малакали университет ўқитувчиларига Американинг коллеж ёки университетида ўқитиш методи ва ўқув режасини ривожлантириш бўйича тренинг ўтиш имконини беради.

Анкеталар қуйидаги йўналишлар бўйича қабул қилинади:

Бизнес бошқаруви	Иқтисодиёт	Таълим бошқаруви
Атроф-муҳитни ўрганиш	Журналистика	Ҳуқуқшунослик
Кутубхонашунослик	Сиёсатшунослик	Психология
Оммавий сиёсат	Оммавий бошқариш	Социология
Маданий антропология	Тарих	Лингвистика
Фалсафа	Адабиёт	Америкашунослик
Санъат бошқаруви	Архитектура ва шаҳар режалаштириш	

Иштирокчи учун талаблар:

- *Ўзбекистон фуқароси бўлиши;*
- *бакалавр, магистр ёки фан номзоди даражасига эга бўлиши;*
- *ҳозирда олий ўқув юртида ўқитувчи бўлиб ишлаши;*
- *анкета топшириш вақтида камида икки йиллик ўқитувчилик тажрибасига эга бўлиши;*
- *анкета топшириш вақтида оғзаки ва ёзма инглиз тилини мукаммал билиши;*
- *АҚШда ўқув алмашув дастурини 2003 йилнинг август ойида бошлай олиши;*
- *АҚШнинг J-1 визасини олиш талабига жавоб берадиган шахслар.*

Анкетадаги барча формалар тўлдирилиб, қуйида кўрсатилган офислардан бирига 2002 йилнинг 6 декабригача топширилиши лозим.

Бу дастур иштирокчини ирқи, миллати, танасининг ранги, дини, жинси, ногиронлиги асосида ажратмайди.

Анкета ва маълумот олиш учун телефон рақамлари:

АКСЕЛС Тошкент: (371) 152-12-81/6; 152-24-07, АКСЕЛС Нукус: (36122) 2-89-57, АКСЕЛС Наманган: (36922) 6-27-50, АКСЕЛС Самарқанд: (3662) 31-18-16, АКСЕЛС Бухоро: (36522) 4-22-46.

*Анкеталарни **www.actr.org** Интернетдаги саҳифамиздан ҳам олишингиз мумкин.*

6326-1/1989

accels

“Эдмунд С. Маски номидаги стипендия/Озодликни қўллаб-қувватлаш” дастури
Олий ўқув юртларини битирганлар ва дипломли мутахассислар учун АҚШ магистратураларида ўқиш имконияти - 2003

АҚШ ахборот агентлиги ва Халқаро таълим бўйича Америка кенгаши 2003/2004 ўқув йили учун «Эдмунд С. Маски номидаги стипендия/Озодликни қўллаб-қувватлаш» дастурини эълон қилади. Ушбу дастурда МДҲ фуқароларига АҚШда бир ёки икки йил ўқиш имконияти тақдим этилади.

Ўқиш соҳалари: **бизнесни бошқариш, таълимни бошқариш, атроф-муҳитни муҳофаза қилишни бошқариш, иқтисодиёт, таълимни бошқариш, халқаро муносабатлар, журналистика, ҳуқуқ, кутубхона ва ахборот фаолияти, давлат ва жамият бошқаруви, соғлиқни сақлашни бошқариш ва ижтимоий сиёсат.**

Дастурда

- *Ўзбекистон фуқароси бўлган;*
- *ариза бериш жараёнида ёши 40дан ошмаган;*
- *ҳужжатлар берилиши ва танлов жараёни олиб борилиши вақтида 15 қатнашчи давлатлардан бирида яшаётган;*
- *олий маълумотга эга ёки 2002 йилнинг июль ойигача бакалаврликни битирган талабалар. Ҳуқуқ ихтисоси бўйича мурожаат этиш учун қатнашчининг ҳуқуқдан дипломи бўлиши шарт;*
- *ҳужжатларни топшириш пайтида ёзма ва оғзаки инглиз тилини бемалол биладиган;*
- *ихтисос соҳасида мутахассислик қобилияти ва пешқадам салоҳиятини намойиш эта оладиган;*
- *ўқишни 2003 йил ёзидан бошлашга тайёр бўлган шахслар. Финал босқичга ўтганлар ўқиш бошланишини кечиктириш ҳуқуқига эга эмаслар;*
- *АҚШда ўқиш учун бериладиган J-1 визасини олган барча кишилар;*
- *дастурни тугатгандан кейин ўз ватанига қайтишни режалаштирганлар қатнашишлари мумкин.*

«Эдмунд С. Маски/Озодликни қўллаб-қувватлаш» дастурида қатнашчилар ирқи, танасининг ранги, жинси, этник келиб чиқиши, жисмоний аҳволи ва ногиронлик белгиларига кўра фарқланилмайди.

Тўлдирилган мурожаатномалар барча керакли ҳужжатлар билан бирга 2002 йил 25 октябрга қадар қуйидаги офислардан бирига топширилиши лозим.

Қўшимча ахборотни қуйида кўрсатилган маслаҳат маркази ва офисларда олиш мумкин:

Тошкент ш.: (371) 152-12-81(86), Самарқанд ш.: (3662) 35-02-74, Нукус ш.: (361) 222-89-57, Наманган ш.: (36922) 6-27-50, Бухоро ш.: (36522) 4-22-46.

6326-2/1989

«ХАЛҚ СЎЗИ»га эълонлар қабул қилинади.
9.00 дан 18.00 гача
Тел. факс: 136-09-25, 132-10-63
256 - хона

«MAKSIMA» мебель салони

Италия, Испания, Польшадан келтирилган мебеллар, ёритгичлар, қандиллар, расмлар ва кўрпа-ёстиқ анжомларини таклиф этади.

«MAKSIMA» АРТ-дизайн студияси

хонадонингиз, ҳовлингиз, ландшафт дизайнини якка тартибда ишлаб беради.
Каталог бўйича буюртмангиз етказиб берилади.

Ўзбекистон бўйича етказиб ва йиғиб бериш — БЕПУЛ.

Тушликсиз ва дам олиш кунисиз ишлаймиз.

Манзилимиз:
Кунаев кўчаси, 46-уй.
Телефонлар: 111-14-44, 152-75-94.
E-mail: maxima@online.ru

HOTEL KOREANA · Нукус кўчаси · Миробод бозори · Д. Кунаев кўчаси · АВИА БАНК · МАКСИМА салони

5292/1950

Раҳбарлар диққатига !

«Ўзбекэкспертиза» ХҲБ қошидаги
«Sifatli Hayot Talabdorlari — SHT»
ўқув-сертификация маркази
«СИФАТ ТИЗИМЛАРИНИ БОШҚАРИШ МЕНЕЖЕРИ»
мутахассислиги бўйича ўқув курсини ташкил этади.

Ўқитишдан мақсад — ИСО 9001 халқаро стандарти 2000 йил талқини бўйича сифат тизимини ишлаб чиқиш ва татбиқ этишни бошқара олувчи сифат бўйича менежерларни тайёрлаш.

Курслар «Радуга» оромгоҳида гуруҳ жамланишига қараб ўтказилади.

Саволлар билан қуйидаги телефонларга мурожаат қилишингиз мумкин: 136-71-22, 136-71-25, 110-87-25.

«ЎЗБЕКИСТОН ТЕМИР ЙЎЛЛАРИ» ДАТК

"Lok Kolor Sintez" QK

ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ КОРХОНА

Лак-бўёқ маҳсулотлари таклиф этади:

Тўлов - пул ўтказиш йўли билан.

Қурилиш эҳтиёжлари учун:

- уй ичларини бўяш учун акрил вододисперсион бўёқлари;
- ташқи деворлар учун бўёқлар;
- том учун бўёқлар;
- алкид ва акрилат эмаллари;
- полларни бўяш учун бўёқлар;
- ёғоч ва бўялган юзаларни қоплаш учун лаклар;
- грунтовка ва шпатлевкалар;
- L 80,100,120мм.ли михлар;
- эмульсиявий,силикатли елим.

Саноат эҳтиёжлари учун:

- универсал алкид бўёқлари;
- том учун бўёқлар;
- алкид-уретан эмаллари;
- акрилат эмаллари;
- грунтовка ва шпатлевкалар.

Сифатли хорижий хомашёдан тайёрланган, конструкцияларни қўлда ёйсимон пайвандлаш учун мўлжалланган

МР-3 русумли
ЭЛЕКТРОДЛАР

Ўзи ишлаб чиқарган тикувчилик маҳсулотлари

ИШ КИЙИМЛАРИ:

- узун енгли эркаклар иш костюми;
- калта енгли эркаклар иш костюми;
- эркаклар ярим комбинезони;
- аёллар ярим комбинезони;
- аёллар иш бермудалари;
- аёллар иш фартуклари;
- эркаклар учун иссиқ иш курткалари;
- йўл хизмати ходимлари жилети;
- аёллар тиббий халати;
- эркаклар тиббий халати;
- эркаклар иш халати;
- ошпазлар курткаси;
- ошпазлар бош кийими;
- ички кийимлар;
- қўлқоплар,

шунингдек, мижозлар буюртмасига кўра, бошқа махсус кийимлар.

Кўрпа-ёстиқ буюмлари:

- кўрпа жилдлари;
- чойшаблар;
- турли ўлчам ва рангли ёстиқ жилдлари;

шунингдек:

- дастурхонлар;
- дастурхон ва 6 та ип газламали салфетка;
- ип газламали салфетка;
- 85х50 ўлчамдаги сочиқлар.

Тошкент ш., «Фарғона йўли» к., 13/22. Телефонлар: (998-71) 191-47-41, 191-80-94. Факс (998-71) 191-74-63. E-mail: lokcolor@online.ru Web site: UZBEKISTON.h1.ru

5300/138

accels

U.S.-Uzbekistan Awards for Excellence in Teaching

“Ўқитишдаги аълочилик мукофоти” дастури

Инглиз тили ўқитувчилари диққатига!

Агар сиз

... 2003 йилнинг ёзида АҚШнинг диққатга сазовор жойларига ташриф буюриш, америкалик ўқитувчилар билан учрашиш, инглиз тилингизни такомиллаштириш, компьютерда ишлашни мукаммал ўрганиш, АҚШ тўғрисида ва унинг ўқитиш методикалари билан танишиш имкониятини берадиган 7 ҳафталик малака ошириш семинарида қатнашишни ...

... Синфингиз ва мактабингиз учун мукофот (компьютер, принтер, ксерокс машинаси, аудиомагнитофон, инглиз тили дарсликлари, кассеталар, луғатлар ва ҳоказо) ютиб олишни ...

... Республикада энг яхши инглиз тили ўқитувчиларидан бири бўлишни истасангиз,

у ҳолда АКСЕЛСнинг қуйидаги шаҳарларда жойлашган офисларидан анкета олиб, тезда тўлдиришингиз ва **2002 йил 16 декабргача** топширишингиз керак.

АКСЕЛС, 700031, Тошкент ш., Конституция кўчаси, 68-уй.
Телефонлар:(371) 152-12-81, 152-12-86, 152-33-84, 152-24-07.
accels@actr.bcc.com.uz

- **742000, Нукус ш., Сараев кўчаси, 1-уй, 2-қават. Телефонлар: (361) 222-89-57, 222-88-67. accels@actrnuk.bcc.com.uz**
- **705018, Бухоро ш., Эшоний Пир кўчаси, 2-уй. Телефон: (36522) 4-22-46. accels@bukhara.silk.org**
- **703000, Самарқанд ш., Университет кўчаси, 15-уй, СамДУ, 11-хона. Телефонлар: (3662) 31-18-16, 31-22-08. accels@actrsam.bcc.com.uz**
- **716000, Наманган ш., А. Хўжаев кўчаси, 54-уй, Наманган давлат университети. Телефон: (36922) 6-27-50. accels@actrnam.bcc.com.uz**

Қатнашиш шартлари:

- *инглиз тили ёки АҚШ мамлакатшунослиги ўқитувчиси бўлиш;*
- *ҳозирги пайтда ўрта мактаб, лицей ёки гимназияда дарс бераётган бўлиш;*
- *кейинги икки ўқув йили давомида мактабда ишлаш ниятига эга бўлиш;*
- *камида 3 йиллик ўқитиш тажрибасига эга бўлиш;*
- *сўнгги беш йил ичида Америка ҳукумати томонидан ҳомийлик қилинган дастурларда қатнашиб, АҚШда 1 ойдан кўпроқ яшаган бўлмаслиги.*

Ушбу дастурга АҚШ давлат департаменти ҳомийлик қилади.

Бундан олти кун муқаддам бошланган «Президент кубоги» халқаро теннис турнири эртага ўз интиҳосига етади. Кўз очиб юмгунча жаҳоннинг йигирма мамлакатидан келган ракетка усталари иштирокида бир-биридан жозибадор ва такрорланмас 28 (якка тартибдаги) учрашув ўтказилди. Ҳозиргача «Президент кубоги» бош совринига 32 даъвогардан 28 нафари ғолибликдан умидларини бутунлай узиб бўлишди. Бугун турнирнинг ярим финал босқичига йўл олган тўртта забардаст теннис усталари ўртасида бўлиб ўтадиган уч «жанг» тўққизинчи бор ўтказилаётган анъанавий халқаро турнир ғолибини аниқлаб беради.

Кифер ғолиб,

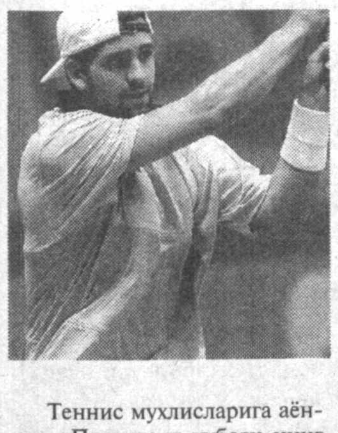

Теннис мухлисларига аёнки, «Президент кубоги»нинг илк соҳиблигини 1994 йилда Чак Адамс қўлга киритган эди. Шундан сўнг ўтказилган турнирларда Карим Алами (1995), Феликс Мантилла (1996), Тим Хенмен (1997-1998), Николас Кифер (1999), Марат Сафин (2000-2001) каби таниқли теннисчилар Чак Адамс эришган бахтга мушарраф бўлган эди.

Хўш, бу йил ғолибликка ким яқин турибди? Очиғи, бу савол ҳозирда барча мухлис ва мутахассисларни бирдек қизиқтирмоқда. Тўғри, кўпчилик ғолиблик шоҳсупасига дунёнинг тўртинчи рақамли теннисчиси Евгений Кафельниковнинг кўтарилишини истайди. Бироқ, Женянинг ўтказган икки учрашувидаги ҳаракатларини кузатган киши унинг жуда толиққанини сезиши қийин эмас. Қолаверса, ҳар бир теннисчининг финал босқичига бориши — бу ўз-ўзидан бўладиган иш эмас. Чунки, бу галги турнирда ҳам рақиб танламайдиган кучлилар ғолибликка даъвогарлик қилишмоқда.

— Ўзимни турнирнинг энг зўр ўйинчиси деб айтолмайман, — дейди Е. Кафельников матбуот анжуманида. — Негаки, турнирда мендан ҳам таниқли теннисчилар кўп. Шундай экан, турнир охирида ҳамма нарсани кутиш мумкин. Лекин мен учун энг муҳими ғалаба қозониш. Бироқ спортчи барибир мағлубиятга учрашга мажбур.

Дарҳақиқат, шундай. Бўлмасам, «Президент кубоги» турнири юлдузлари сифатида эътироф этилган германиялик Райнер Шутлерни-ю, россиялик Михаил Южнийни мағлубиятга учрайди, деб ким ҳам ўйлаган эди. Ёки куни кеча Кафельников — Карлсон учрашувидаги ўйин суръати мутахассислар тахминига мутлақо зид бўлишини ҳеч ким кутмаганди. Ўзаро беллашувда Женя қийинчилик билан ғалаба қозонган бўлса-да, аммо даниялик теннисчи маҳорат бобида анча устун эканлигини намойиш қилди. Ёдингизда бўлса, 1997 йилги «Президент кубоги» финалига швейцариялик машҳур Марк Россе ва англиялик таниқли теннис устаси Тим Хенмен бир-бирига рўбарў келган эди. Ўшанда кўпчилик Россе Хенменни қисқа фурсатлар ичида енгишига шубҳа қилмаганди. Чунки Россенинг зарбаси соатига 216 км. тезликда елдек учарди. Қолаверса, бўйи ҳам Хенмендан қарийб ярим метр баланд эди. Аммо... Шундай экан, бу галги турнирда ҳам «мана бу теннисчи ғолиб чиқади» деб қатъий айтиш жуда мушкул.

Энди 1/8 финал ўйинлари тафсилоти хусусида тўхталадиган бўлсак, унда фақат белоруслик Волчков ва Сангунеттигина ўз рақиблари М. Южний ва Столяров устидан осонлик билан ғалаба қозондилар. Лекин россиялик М. Сафин словакиялик К. Вескни, таиландлик П. Шрикафан исроиллик Х. Левини, хорватиялик Лубичич ҳамюртимиз В. Куценкони, даниялик К. Плесс германиялик Л. Бургсмюллерни, дунёнинг учинчи рақамли теннисчиси Т. Хаас араманистонлик С. Саргисянни енгиш учун кўп тер тўкишга мажбур бўлишди. Табиийки, Тошкент турнирида жаҳоннинг етакчи теннисчиларининг бутун маҳоратлари билан ўйнаши мусобақа даражасини анча юқори, рақобат кучли эканлигини кўрсатади.

Ана шу муросасиз кечган учрашувлар ичида Лубичич-Куценко беллашуви барчани қизиқтиргани табиий. Негаки, Вадимни 1/8 финал босқичида дунё теннис таснифида ўзидан анча юқори қаторда турадиган рақиби Ноам Окунни мағлуб этганидан сўнг унга катта ишонч билдирилган эди. Аслида у шунга арзийдиган ўйин ҳам кўрсатди. Томошабинлар учрашув давомида унинг ажойиб зарбаларини тинмай олқишлаб тургани бунинг исботидир. Вадим дастлабки сетда 7/6 ҳисобида ғалаба қилган бўлса, иккинчи сетда 2/6 ҳисобида мағлуб бўлди. Ким ғолиб бўлишини охирги, учинчи сет аниқлаб бериши керак эди. Шунинг учун охирги бўлимдаги беллашув шу даражада шиддатли ва муросасиз кечдики, Вадим ҳам, Лубичич ҳам навбатма-навбат очколарни қўлга киритиша бошлашди. Ва, ўйин тақдири «тай-брекка»ча бориб етди. Очиғи, ўшанда ҳамюртимизга Лубичични мағлуб этиб, 1/4 финалида Евгений Кафельников билан орани «очиқ» қилишига бир баҳя қолган эди. Бироқ Куценко тасниф бўйича 38 ўринни эгаллаб турган Лубичичга ютқазиб қўйди ва ушбу мағлубиятини «ўзимнинг айбим» деб юз фоиз тан олди.

Сафин ҳам,

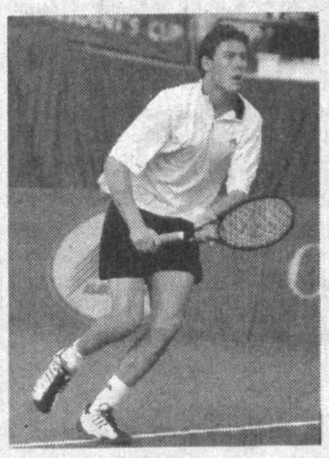

Ҳа, ҳамюртимиз Вадим Куценко айни ўйинни бой берган бўлса-да, лекин унинг зафарли юришлари ҳали олдинда дейиш мумкин. Тошкент турнирида намойиш қилган гўзал ўйинлари бунга қатъий ишонч туғдиради.

Бугун ўз манзилига тобора яқинлашаётган «Президент кубоги» турнирининг ярим финал беллашувлари бўлиб ўтади. Кеча эса ана шу босқичга чиқиш учун Марат Сафин-Парадорон Шрикафан, Кафельников- Лубичич, Сангунетти-Плесс, Волчков-Хаас билан муросасиз «жанг» қилишига тўғри келди. Демак, эртага ғалвир сувдан кўтарилиб, халқаро теннис мусобақасига якун ясалади.

Кафельников-чи?

Фурқат САНАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Турнир юлдузи

Парадори ШРИКАФАН. Бу исм Осиёда ўзгача жаранглайди. Чунки 23 ёшли П. Шрикафан айни қитъанинг биринчи рақамли теннисчиси ҳисобланади. У болалик йилларини жуда яхши хотирлайди. Ўша кезлар ёш Шрикафанга отаси Чаначай кўп нарсани, дейлик, бўш ўтириш ёҳуд қизлар билан учрашиш, хуллас, ўзи лозим топмаган барча-барча нарсаларни қатъий таъқиқлаб, қўлига теннис ракеткасини ушлатган эди. Кўпни кўрган Чаначайнинг бу темир интизоми кўпларга эриш ҳам туюлганди. Бироқ, у бу йўл ўғли Шрикафаннинг ҳаётини ёруғ қилишига юрак-юракдан ишонарди. Орадан йиллар ўтиб, Чаначай танлаган йўл тўғри эканлигини нафақат таиландликлар, балки бутун теннис оламидаги мулозимлар тан олди. Бугун Осиё қитъасида Парадори Шрикафан олдига тушадиган зарби зўр теннисчи топилиши қийин. Унинг профессионал теннисдаги ўйинлари давомида топган даромади ҳам ана шу шон-шуҳратига яраша.

«Пахтакор» — «Алвихдат» 3:0

Куни кеча Осиё чемпионлар лигасининг дастлабки босқич ўйинлари бўлиб ўтди. Шу куни минглаб томошабинлар билан тўлиб-тошган «Пахтакор» марказий стадионида майдон эгалари август ойида Осиёнинг энг яхши жамоаси деб топилган Иорданиянинг «Алвихдат» футболчилари билан ўзаро беллашиб, 3:0 ҳисобида зафар қучишди. Тўғри, эндиликда бизга пахтакорчиларнинг ҳар бир ғалабаси табиий ҳол сифатида туюлиши мумкин. Аммо, айни ғалабанинг аҳамияти бўлакчадир. Чунки ким ҳам ўз жамоасини жаҳон майдонларида гўзал ўйин кўрсатиб, шон-шуҳрат қозонишини истамайди, дейсиз. Агар пахтакорчилар «Алвихдат» жамоаси билан бўладиган жавоб учрашувида ҳам шундай шиддатли ўйин кўрсата билсалар, навбатдаги босқич мусобақаларига йўл оладилар.

Ўз мухбиримиз.

ЗАВОДНИНГ РАСМИЙ ДИСТРИБЬЮТЕРИ ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРДАН

БЕНЗИН ҚУЙИШ КОЛОНКАЛАРИ
(НАРА 4216, 2816)
ва ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАРНИ таклиф этади.
НАРА ТМ
Завод мутахассислари томонидан ўрнатиб ва созлаб берилади.
Тўлов шакли турлича.
Телефонлар: 144-28-44, 144-28-04, факс: 144-28-28

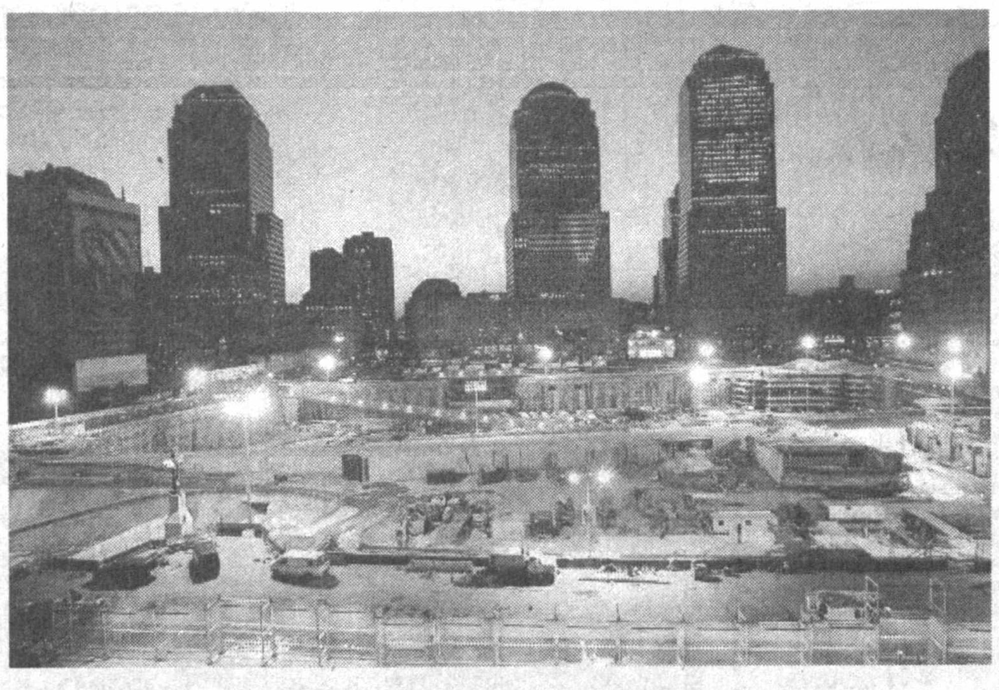

АҚШ президентининг америкаликларга мурожаати

11 сентябрь воқеаларидан сўнг ўтган бир йил барча америкаликлар учун «Америка ҳужумлардан ҳоли эмас» деган «аччиқ ҳақиқатни англаш йили» бўлди. АҚШ президенти Жорж Буш Америкада террорчилик амалга оширилганлигининг бир йиллиги муносабати билан америкаликларга мурожаатида ана шундай деди.

Мамлакат раҳбари ушбу мурожаатни Нью-Йорк кўрфазидаги Эллис-айленд оролида, Озодлик ҳайкали ёнида ўқиди. Уни барча теле ва радиостанциялар тўғридан-тўғри олиб берди.

«Сентябрнинг ўша кунида содир бўлган ҳодиса янги асрдаги улуғ жангни бошлаб берди» — деди Буш. Шунингдек, Президент ушбу жангда АҚШ томонида «Дунёни террордан халос қилишга аҳд қилган улуғ давлатлар коалицияси» ҳаракат қилаётганлигини қайд этди.

«ИТАР—ТАСС» маълумотига қараганда, АҚШ президентининг Эллис-айленддаги чиқишидан сўнг Нью-Йорк, Вашингтон шаҳарлари ва Пенсильвания штатида амалга оширилган ўша террорчиликлар оқибатида ҳалок бўлганлар хотирасига бағишланган мотам маросими ўз ниҳоясига етди.

Швейцария — БМТнинг янги аъзоси

Швейцария Конфедерацияси БМТнинг 190 чи аъзоси бўлди. Бу ҳақда Нью-Йоркда шу ҳафтанинг сешанба куни очилган БМТ Бош Ассамблеясининг 57-сессиясида қарор қабул қилинди. Швейцарияда шу йил 3 март куни ташкилотга аъзо бўлиш ҳақида ўтказилган референдумда аҳолининг 54 фоизи ижобий овоз берганди. Ушбу давлат айни пайтгача ташкилотда кузатувчи мақомига эга эди.

«НТВ.ру»нинг маълумотига кўра, Швейцариянинг БМТга аъзо бўлиши унинг қўшилмаслик сиёсатини олиб боришдан воз кечиши дегани эмас.

Жаҳон иқтисодиёти ўсмоқда

Халқаро Валюта Жамғармасининг бошқарувчи директори Хорст Келер Токиодаги нутқида жаҳон иқтисодиёти АҚШда ўтган йилнинг 11 сентябрида содир этилган террорчилик оқибатларига қарамай ўсишда давом этганлигини таъкидлаган. «АҚШ ва Европа Иттифоқида иқтисодиёт ўсиши бирмунча сусайишига қарамай биз ҳозирги аҳволга баҳо берадиган бўлсак: жаҳон иқтисодиёти соғломлашишда давом этмоқда», — деди у.

Полиция ҳужум қилди

Покистон полицияси Карачида террорчилар томонидан босиб олинган бинони ҳужум қилиб қайтариб олди. Ҳарбий операция оқибатида 5 нафар террорчи асирга олинган ва икки нафари ўлдирилган. Уч соатдан зиёд давом этган жангда 6 нафар полициячи яраланган. Ва ўша пайтда бинода бўлган 4 ёшли қизалоқ оламдан кўз юмган.

«Рейтер» агентлигининг маълумотига кўра, террорчилар «Ал-қоида» экстремистик гуруҳининг аъзоларидир.

Музокараларга ишонинг

Япония Бош вазири Жуньитиро Коидзуми КХДРга сафари Шарқий Осиё ва бутун дунёда кескинликни юмшатишга кўмак бўлишига умид билдирган. Бош вазир келгуси ҳафта Пхеньянда Шимолий Корея етакчиси Ким Чен Ир билан учрашади.

«Ўтказиладиган музокаралар Шимолий Кореянинг жаҳон ҳамжамиятига тўла-тўкис аъзо бўлиш пайти келганлигини тушуниб етишга ёрдам беришига умид билдираман», — деди Япония Бош вазири.

Сайловлар тайинланди

Фаластин Миллий Мухторияти раҳбари Ёсир Арофат ФММ раиси ва қонунчилик кенгашига депутатлар сайловлари тайинлаш ҳақидаги фармонни имзолади.

«Рейтер» агентлигининг маълум қилишича, сайловлар келгуси йилнинг 20 январь куни ўтказилади.

Одамзод ўрнини ким босади?

Турли давлатлар олимлари одамзод ер юзидан йўқолиши билан унинг ўрнини улкан кальмарлар, учувчи ваҳший балиқлар ва идрокли бабуинлар эгаллайди, деган фикрни илгари суришмоқда.

«Ananova» маълумотига кўра, Британия журналистлари тамаддунни ўрганувчи мутахассис-олимлар ичида келгуси бир неча миллион йилда ер юзида ким хўжайинлик қилиши ҳақида сўровнома ўтказишган.

Унинг натижалари бўйича ҳужжатли фильм суратга олинган. «Келажак ёввойи бўлади» деб номланган ушбу фильм келгуси ойда Бристоль кинофестивалида илк бор намойиш этилади.

Олимлар Ернинг келажагини иқлим ва географик ўзгаришлар асосида башорат қилишмоқда. Уларнинг фикрича, Ўрта ер денгизи минтақаси ва Амазония саҳрога айланади. Ерда ҳаётнинг янги шакллари пайдо бўлади. Кейинчалик улар дунё бўйлаб тарқала бошлайди. Саҳроларда яшовчи улкан чувалчанг ва чиғаноқлар Ер юзидаги энг йирик мавжудотлар бўлиши мумкин.

Океан балиқлари нафақат сузиш, балки учиш қобилиятига ҳам эга бўлишади ва сувда эмас, қояларда яшашади.

Фильмда иштирок этган 16 олим бир овоздан одамзод яқин бир неча миллион йил ичида ер юзидан йўқолишини таъкидламоқда.

Уларнинг айтишича, одамзод ўрнига янги одамсимон мавжудот — идрокли бабуинлар келади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ТЕХНИКА УНИВЕРСИТЕТИ БИЗНЕС БОШҚАРУВ ФАКУЛЬТЕТИ ҚОШИДАГИ
БИЗНЕС-МАКТАБИ

2002/2003 ўқув йили учун абитуриентларни кундузги ва сиртқи бўлимларга қуйидаги йўналишлар бўйича ўқишга қабул эълон қилади:
БИЗНЕС БОШҚАРУВИ; БАНК ИШИ;
МАРКЕТИНГ; ХЎЖАЛИК ҲУҚУҚИ.
Ўқув дастури шакллари:
• кундузги — 1 йиллик (сертификат);
— 2 йил (диплом ва мутахассислик);
• сиртқи — 2 йил 8 ой (диплом ва мутахассислик).
Бизнес-мактабга ўрта, ўрта махсус ва олий маълумотга эга бўлган абитуриентлар қабул қилинади. Ўқиш якуни бўйича битирувчиларга Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан тасдиқланган намунадаги диплом ва тегишли малака берилади.
Дарслар қуйидаги тилларда олиб борилади:
- ўзбек тилида;
- рус тилида;
- инглиз тилида (махсус гуруҳ).
Аризалар 20 сентябргача (якшанбадан ташқари) соат 10.00дан 17.00гача қабул қилинади.
Ўқиш давлат гранти ва тўлов-контракт асосида олиб борилади.
Дарсларни Малайзия факультети билан ҳамкорликда фаолият кўрсатган юқори малакали мутахассислар олиб борадилар.
Аудиториялар аудио-видеоаппаратуралар билан ва замонавий технологиялар билан жиҳозланган. Тингловчилар оригинал ўқув ва тарқатма материаллар билан таъминланадилар.
Ҳужжатлар ТДТУ асосий биносининг биринчи қаватида қабул қилинади.
Қўшимча маълумотлар олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат этиш мумкин: Тошкент ш., Талабалар шаҳарчаси, Университет к., 2-уй, ТДТУ, 2-йўлак, 6-қават, 636-хона.
46-05-53

Кофи Аннан бирдамликка чақирди

БМТ Бош котиби Кофи Аннан ташкилот қароргоҳида 11 сентябрь воқеалари қурбонлари хотирасини ёдга олиб бир дақиқа сукут сақлашни эълон қилди.

«Би-би-си» маълумотига кўра, Аннан дунё террорчилик билан курашда бирлашиши лозим, негаки, у БМТ суянадиган қадриятларга таҳдид солмоқда, деб таъкидлаган.

«Биз интилаётган тинчлик, тараққиёт, соғлиқни сақлаш, озодлик — булар барчаси ушбу даҳшатдан азият чекмоқда. Биз ишонадиган инсон ҳаётига ҳурмат, одил суд, бағрикенглик, фикрлар хилма-хиллиги, демократия — хавф остида. Ушбу даҳшатни таг-туби билан йўқотишимиз керак. Бунинг учун биз бирдам ҳаракат қилишимиз лозим», — деди БМТ Бош котиби.

Ҳарбий кучлар кўпайтирилади

Австралия Афғонистондаги ҳарбийларининг сонини кўпайтиради. Австралия Қуролли кучлари вакили мамлакатнинг Афғонистондаги операцияларда қатнашишдан бош тортмоқда, деган фикрларни ҳақиқатга тўғри келмаслигини таъкидлаган.

«Рейтер» агентлигининг маълумотига кўра, Австралия Бош вазири Жон Говард Афғонистондан ҳарбийларнинг ўз юртига қайтарилиши ҳақида режа йўқлиги ва яқинда бу ерга яна иккита разведкачи самолёт келтирилишини маълум қилган.

Яна 9 асир

Америка ҳарбийлари Афғонистонда «Ал-қоида» гуруҳининг юқори лавозимли аъзоларидан бирини асирга олган. Ҳарбийларнинг фикрича, у гуруҳнинг молия ишларига жавоб берган.

«Би-би-си»нинг хабарига кўра, аксилтеррор коалициясининг Пактия провинциясида олиб бораётган операциялари пайтида 9 киши асирга олинган. Ҳозирча америкалик ҳарбийлар уларнинг кимлиги ҳақида маълумот бермаган.

Огоҳ бўлмоқ лозим!

«Ал-қоида» экстремистик гуруҳи Форс кўрфазида нефть ташувчи танкерларга зарбалар беришни режалаштирмоқда. АҚШ ҳарбий-денгиз кучлари қўмондонлиги вакилларининг таъкидлашича, гуруҳ жангарилари Форс кўрфази ва Араб денгизида сузиб юрган кемаларга нисбатан ҳужумлар уюштириши мумкин.

«Рейтер» агентлигининг хабарига кўра, жаҳон нефтининг 25 фоизига яқини Форс кўрфазидан ўтади. Шу муносабат билан АҚШ ва аксилтеррор операцияларида қатнашаётган давлатлар қуролли кучлари ушбу ҳудудни назорат қилишни кучайтирган.

Икки йўлдош учирилди

Япония космик агентлиги (NASDA) ракета ёрдамида орбитага иккита сунъий йўлдош учирди. 54 метрли «Н-24» ракетаси Токиодан тахминан минг километр узоқликдаги Танегашима космодромидан учирилди. Мамлакат космик агентлигининг таъкидлашича, бу Япониянинг ер йўлдошини учириш бўйича янги дастуридир.

«Рейтер» агентлигининг маълумотига қараганда, Япония ўзининг биринчи «Н-24» ракетасини 2001 йилнинг август ойида учирган эди.

500 миллион зарар

Италия ҳукумати Сицилия оролида юз берган зилзиладан кўрилган зарар 500 миллион еврони ташкил қилишини маълум қилган.

«Ассошейтед Пресс» агентлигининг хабарига кўра, 6 сентябрь куни оролда сўнгги 20 йил ичидаги энг кучли зилзила содир бўлган. Унинг кучи Рихтер шкаласи бўйича 5,6 баллга тенг бўлган. Табиий офат натижасида Палермо шаҳридаги ўнлаб уйлар вайрон бўлган, шунингдек, тарихий обидалар ҳам жиддий шикастланган.

Кўзи ожизларга махсус ускуна

Америка ҳукумати кўзи ожизларни даволаш ва уларга кўриш қобилиятини қайтаришга қаратилган лойиҳани маблағ билан таъминлайди. Олимлар яқин йилларда ожизларнинг кўзи учун махсус ускуна яратилишига умид боғламоқдалар.

«Медновости.ру»нинг маълумотига кўра, ушбу ускуна кўзи ожизларга нафақат ёруғлик ва қоронғиликни фарқлаш, балки ўқиш имконини ҳам беради.

Интернет хабарлари асосида С. ДОНИЁРОВ тайёрлади.

Офтоблари бор Ватан

Сан манимсан, бизимсан,
Энг ёруғ юлдузимсан.
Мозий билан тиллашган
Ўқ томир — илдизимсан.
Қўлимдаги тор, Ватан,
Дилимдаги ёр Ватан!

Кўнглим тўла ифтихор,
Сендан ўзга кимим бор?!
Тупроғингни зар қилган,
Юраги сим-симим бор.
Фарзандлари сор Ватан,
Кўкси тоғ Ойқор Ватан!

Сендан тонган тош бўлсин,
Кўзларида ёш бўлсин.
Ғарибликда бир умр,
Бардоши талош бўлсин.

Қатордаги Нор Ватан,
Ўзинг сарбадор, Ватан!

Бағринг тарихдир қадим,
Қуёш — зар тилло қатим.
Юрагимнинг баёти,
Келажакка дастхатим.

Ўзинг номус, ор, Ватан,
Ҳам суюк дилдор Ватан!

Оқаради тонг юзи,
Чўлда чўпоннинг изи.
Қиқирлаб кулиб келар,
Қирдан қизғалдоқ қизи.
Офтоблари бор Ватан,
Бир парирухсор Ватан!

Илинжим шул ўзимга,
Халқим — қора кўзимга.
Бизлардан озод Ватан
Қолсин ўғил-қизимга.
Қомати чинор Ватан,
Бир умр пойдор Ватан!

Исматулло ЙЎЛДОШЕВ.

Ҳажвия

Биз космосда яшаймиз

Шу кўп қаватли уйю «лифт» деган дардисарни ким ўйлаб топди, экан-а? Агар билганимда борми, шартта ёқасидан ушлаб, тўққизинчи қаватдан улоқтириб юборган бўлардим.

Каминага осмонўпар биноларнинг нақ тўққизинчи қаватидан жой теккан. Янги уйга кўчиб келган пайтларимизда, лифт балодай ишлар, тугмачасини боссанг бас, «лип» эткизиб бир зумда истаган қаватингга чиқариб қўярди. Ўшанда ўша лифтнинг ижодкорига қанчадан-қанча ҳамду сано айтганман.

Мана бир йилдан ошаяптики, подъездимиздаги лифт мутлақо ишламайди. Айтишларича, кечаси кимлардир керакли жойларини ечиб — «шумо» қилиб кетишибди. Қўни-қўшнилар тўпланиб, пул йиғиб, ўша матоҳни сотиб олмоқчи ҳам бўлдик. Аммо, тўртинчи қаватгача яшайдиганлар: «Бизга лифт керак эмас. Ўзимиз пиёда тушиб чиқаверамиз. Кимга керак бўлса олаверсин» дейишиб, бош қўшишмади. Шу-шу, ташаббус юлдуз кўрмай жон берди. Ишдан қайтгач бир амаллаб, дам олиб-дам олиб, уйга чиқиб оламанда, ўзимни диванга ташлайман. Анча пайтгача ўзимга келолмайман. Охирги пайтда худди боғча болаларидай шанба ва якшанба кунларини орзиқиб кутадиган бўлиб қолдим. Чунки, жума куни кечқурун 2-3 кунга етадиган нон-пон, озиқ-овқатни запас қилиб оламан. Боғчага қатнайдиган иккита болагаям уйда хотин қарайдиган бўлди. Бир томони ҳозирги шароитда буям керак.

Аммо, сизга айтсам, лифт ишламаслигининг афзаллик томонлариям йўқ эмас экан. Илгари таниш-билиш, дўсту биродарлар, қишлоқдан турли баҳоналар билан оғайнилар тез-тез келиб туришарди. Мана, анчадан бери қулоқ тинч. Ташвишдан қутулганмиз. Барининг қадами тинган. Айниқса хотинбой хурсанд. «Ишламаганиям маъқул», деб қўяди ҳар замонда. Баъзан туриб-туриб болаларимга ачиниб кетаман. Гўдак эмасми, ерга тушиб чопқиллаб ўйнагилари келади. Гоҳо раҳмим келиб, дам олиш кунлари ерга бирров тушириб келаман. Худди ёш арслонларни сайрга олиб чиққандек.

— Дада, ерга қачон тушамиз? — деб сўраб қолишади зерикишиб.

«Бугун кеч бўлди, эртага дейман» ваъда бериб. Бола эмасми, баъзан қувлашмачоқ ўйнаб, у хонадан бу хонага югуриб ўтишгудек бўлишса, «бас қилларинг, бўлмаса бир ойгача ерга тушмайсанлар» дея ўшқираман. Шу заҳоти, тинчиб қолишади

— Сизлар кимсизлар? — дея берган саволимга: «Бизлар космонавтлармиз» дея жавоб беришади.

— Сизлар қаерда яшайсизлар?

— Биз космосда яшаймиз.

— Баракалла.

Тўғрисиям, ўша фазогирларнинг биздан нима фарқи бор? Уларниям бизга ўхшаб оёғи ерга ойда-йилда бир тегади: фарқи улар баландроқда яшашади.

Бугун кечаси ғаройиб туш кўрибман. Тушимда лифт олдингидай «тақирлаб» ишлаб турган эмиш. Тўрт-бешта улфатлар лифтнинг ишлаётгани билан табриклагани кириб келишаётган эмиш. Шартта уйғониб кетдим. Кўзимни очиб, энди жойимдан қўзғалмоқчи эдимки, хотинимнинг тўнғиллаган овози эшитилди:

— Ҳой, дадаси, уят ҳам керак, манави мусорларни қачон тўкасиз? Кечаям эртага деб айтдингиз. Мен чиқиб тушишга ярасам, кошки. Пашша, сувакларга тўлиб кетди уй.

Қарасам, ростдан ҳам ошхонада тўртта пақир чиқиндига бўғзигача тўлибди. Секин космосдан иккита челакни кўтарганимча, айрим газета мақолаларида ёзилганидек, қадрдон она-замин томон эна бошладим...

Ўткир САИДОВ.

Халқаро кўргазма

Пойтахтимиздаги "Ўзэкспомарказ" яна ҳамюртларимизу хорижлик ҳамкорлар билан гавжумлашди. Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги ҳамда Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги кўмагида Россиянинг "Сюрпресс" фирмаси ва "Полрос" Ўзбекистон-Россия қўшма корхонаси бу ерда матбаа,ноширлик иши, реклама, ёрлиқлар халқаро кўргазмасини ташкил этди.

Маълумки, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни қадоқлаш-ўраш, чиройли безаш харидорнинг маҳсулотга бўлган қизиқишини орттиради. Кўргазмада ана шу масалаларга кенг ўрин берилган. Мамлакатимиздаги 28 та фирмадан ташқари 18 та хориж фирмалари иштирок этаётган ушбу кўргазмада ноширлик ва матбаа соҳасидаги энг янги қадоқлаш ускуналари ва жиҳозлар намойиш этилаётир. Шунингдек, кўргазмада жаҳоннинг йигирмадан зиёд давлатларида ишлаб чиқарилган маҳсулотлар ҳам мавжуд.

Навоий кунда керак

Алишер Навоий Ҳиротдан — мамлакат пойтахтидан четлатилиб, узоқ Астробод шаҳрига ҳоким этиб жўнатилган пайт. Гарчи у ҳоким сифатида халқнинг кўнглини хурсанд қилган, давлат ишларини жойига қўйиб бажараётган бўлса-да, ҳар доим Ҳиротни соғинар, у ерда қолган дўстларини ёдлар, улар билан учрашувга интиқ ҳолда яшар эди.

Ҳазратнинг ҳарбий дўсти

Бугун карвон билан келган бир киши Навоийга унинг дўсти Муҳаммад Паҳлавоннинг Ҳиротдан ёзган мактубини топширди. Навоий бу хатни мамнунлик билан ўқиб чиқди.

Паҳлавон Муҳаммад Навоийга меҳру оқибатини баён қилиб, мактубини қуйидаги тўртлик билан якунлаган:

Гар жон ажалам
аз тани ношод барад
Хошоки, маро меҳри
ту аз ёд барад.
Хоҳамки, шавам хок,
маро бод барад
Бошадки, ба суйи
Астробод барад.

Маъноси: «Ажал агарчи ношод танамдан жонимни олса ҳам асло меҳрингни ёдимдан ололмайди. Хоҳлайманки, мен тупроққа айлансаму шамол мени Астрободга сенинг ёнингга учириб олиб бориб ташласа».

Хўш, Паҳлавон Муҳаммад ким эди? Навоий ва Паҳлавон Муҳаммаднинг дўстлиги қандай бўлган?

Бу тўғрида Навоий ўзининг дўсти хотирасига бағишлаб ёзган «Ҳолоти Паҳлавон Муҳаммад» деган рисоласида ҳикоя қилади.

Навоийнинг ёзишича, Паҳлавон Муҳаммад куштигир — якка курашга чиқувчи жангчи, паҳлавон бўлган. Эски вақтларда катта жангларда олдин қарама-қарши томонларнинг паҳлавонлари яккама-якка курашганлар. Паҳлавон Муҳаммад ана шундай курашчилардан бўлган. У ҳеч қачон енгилган эмас. Навоий ёзади: «... (У) жаҳондаги паҳлавонларнинг паҳлавони жаҳони, паҳлавонлиғ жаҳонининг жаҳон паҳлавони, сурат ва маънида бешабиҳ ва беназир, яъни Паҳлавон... Муҳаммад куштигир».

Муҳаммаднинг тоғаси Паҳлавон Абусаид ўз замонининг паҳлавони ва таниқли куштигири бўлган. Ёш Муҳаммад тоғасидан бу соҳада таълим олган. У ёшлигидаёқ ўзининг рақиблари устидан қозонган ғалабалари билан шуҳрат топган. Тоғасининг вафотидан кейин эса Паҳлавон Муҳаммад унинг ишини давом эттирган, ёш куштигир жангчиларни ўқитган, ўстирган.

Паҳлавон Муҳаммад куч ва забардастликда даврнинг ягонаси эди. Шунинг учун ҳам у куштигирлик билимининг моҳир устаси бўлиб танилган.

Султон Ҳусайн Бойқаро ҳукмронлиги даврида Ҳирот шаҳрида юзга яқин ёш йигитлар Паҳлавон Муҳаммад раҳбарлигида, тарбиясида куштигирликни ўрганар эдилар. Бу ҳозирги тушунчадаги ҳарбий ўқув юрти бўлиб, Паҳлавон Муҳаммад унга бошчилик қилган ҳамда дарс берган.

Паҳлавон Муҳаммад профессионал ҳарбий киши, паҳлавон — куштигир бўлса-да, табиатан у адабиёт ва мусиқани севар, шоир, бастакор, хонанда ҳам эди. Овози жуда ёқимли бўлиб, яхши ашула айтган. Паҳлавон Муҳаммад «чаҳоргоҳ» ва «сегоҳ» амалларини яратган, уларни гўзал ижро этиб, замона фозилларининг эътирофини қозонган.

Паҳлавон Муҳаммад шеърда Куштигир тахаллусини қўллаган. Унинг шеърлари, муаммо ва рубоийлари шунчалар баркамол бўлганки, «Замон шоирларидан юздан бирида мунчалик хабардорлик ва шеър қобилияти йўқдир», деб ёзади Навоий.

Кўп шоирлар ўз шеърларини Паҳлавонга олиб келиб кўрсатар, унинг ислоҳ ва таҳриридан сўнг элга ошкор айлар эдилар.

Навоий ўзининг Паҳлавон Муҳаммад билан дўстлиги қирқ йил давом этганини ёзади. Навоий ҳаётининг энг оғир бечоралик пайтларида ҳам, шону шавкатга эришган фурсатида ҳам Паҳлавон у билан бирга бўлган.

Бир куни Паҳлавон Муҳаммаднинг шогирдларидан икки йигит шошилинч Навоийнинг ҳузурига келди. Улар Паҳлавоннинг машғулот чоғида тўсатдан кўнгли озиб беҳуш йиқилганини хабар қилди. Навоий дарҳол табиблардан Мавлоно Абдулҳай ва Мавлоно Нуриддинни юборди. Аммо улар етиб боргунларигача Паҳлавон Муҳаммад дунёдан ўтган эди.

Навоий Паҳлавон Муҳаммад хотирасига бағишлаб ёзган китобчасида ҳар томонлама қобилиятли, комил инсон бўлмиш ҳарбий хизматчининг сиймосини яратган. Унда биз ҳунари жангчи паҳлавон бўлган, ҳарбий хизмат билан ижодий меҳнатни баравар олиб борган, тарбиячи ва устоз қаҳрамонни кўрамиз. У ўзининг бой ички дунёси, кишиларга меҳрибон, саховатпеша бир инсон эканлиги билан Навоийдек улуғ бир зотнинг меҳр-муҳаббатига сазовор бўлган.

Азиз ҚАЮМОВ, профессор.

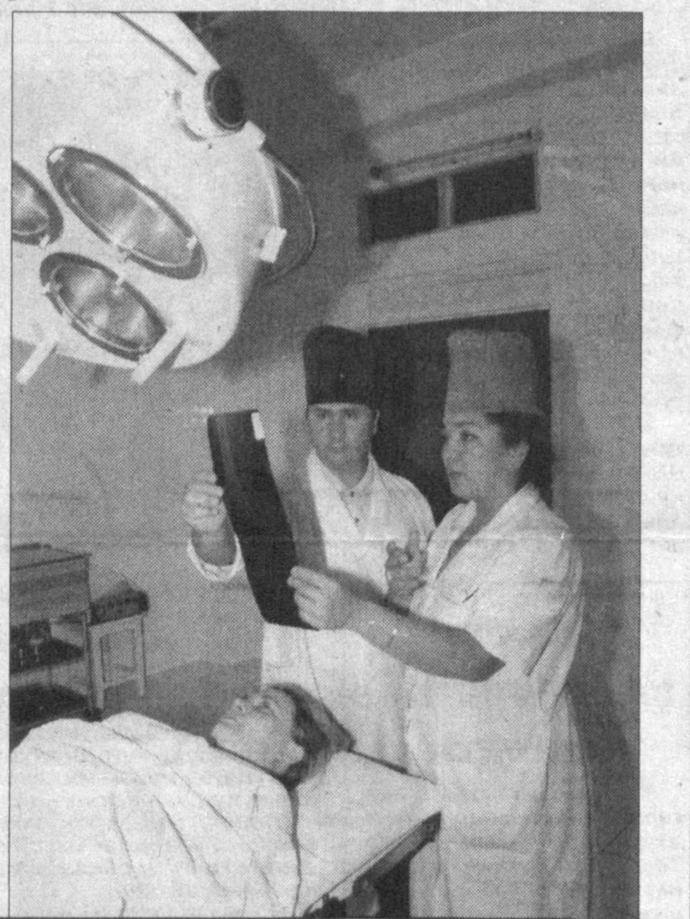

Сизни меҳр танласин

Бирор касб соҳибига айланиш осон, жумладан, шифокор бўлиш ҳам. Аммо унинг масъулияти, юки оғир. Бу юкни ҳамма ҳам кўтаравермайди, аниқроғи кўтаролмайди. Таъбир жоиз бўлса айтиш лозимки, врач бўлиб туғилиш керак. Шундагина сен ўзингнинг ҳам, беморларнинг ҳам қадрига етасан.

Тошкент шаҳар тез тиббий ёрдам клиник шифохонаси травматология бўлими бошлиғи, соғлиқни сақлаш аълочиси, олий тоифали шифокор Тамина Латипова ана шундай фидойи шифокорлардан бири. Бугунги кунда бу маскандан шифо топганлар ва уларнинг яқинлари бирор юмуши бўлмаса-да, Тамина опани бир кўриш, миннатдорчилигини яна бир карра изҳор этиш учун бўлимга тез-тез келиб туришади. Байрам кунлари эса унинг иш телефони ҳам, уй телефони ҳам тинимсиз жиринглаб туради: мамлакатимизнинг ҳамма бурчакларидан бу аёл қўлларидан шифо топган инсонлар, унинг шогирдлари табрик йўллайдилар, шу аснода маслаҳатлар ҳам сўрашади.

Бемор, энг аввало, шифохона эмас, шифокор танлайди. Бизнинг ҳам некбин ниятимиз шуки, танланганларнинг ичида танланиб юраверинг, Тамина опа! Сизни меҳр танласин, муҳаббат танласин!

СУРАТДА: Т. Латипова шогирди, биринчи тоифали ординатор Равшан Ботиров билан рентген натижаларини кузатмоқда.

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Кулгу билан енгади

Турмушнинг асаблар қўзғалган зиддиятли лаҳзаларида жиддийроқ табиатли одамлар ўртача 25 фоиз адреналин йўқотса, (адреналин-инсон асабийлашганда организмда сарф бўладиган модда) кулгу усталари 5-10 фоиз йўқотар экан. Бу албатта, инсон табиатига ҳам боғлиқ. Ана шу жиҳатдан олганда ҳажвчи рассом Қуронбой Отаев ижодкор сифатида бирор воқеа ёки ҳолатдан дили оғринган кезлари, ё завқланиб жўшиб кетган лаҳзаларда бор аламини, ҳуморини қаламдан олади. Танлаган мавзусидаги энг оғриқли нуқтани илғаб, бўрттирувчи деталлар қўшадики, беихтиёр ҳам куласиз, ҳам ачинасиз.

Маълумки, турмушнинг оғриқли нуқталарини ҳар бир ижодкор ўзига хос илғайди. Баъзилар қаламида киноя устунлик қилса, баъзиларда ҳолатни кескин инкор этиш хусусиятлари кучлироқ бўлади. Қ.Отаев чизгиларида беғараз кулги орқали иллат қораланади.

Рассомни ўтган асрнинг 70-80-йиллар «Муштум» журнали мухлислари жуда яхши эслайди. «Муштум» журнали ўша пайтлар авж олган лаганбардорлик, баднафслик, ичкиликбозлик, порахўрлик сингари иллатни ёритишда анчайин фаол эди. Хоразм воҳасидан Қ.Отаев «Дардисар фарзанд», «Мен дўстимни пулладим», «Кресло лиқиллаб қолди», «Кенгга кенг дунё» сингари бир қатор ижтимоий-маънавий мавзулардаги суратлари билан кенг жамоатчиликнинг эътиборини тортди. «Муштум» журнали фаолиятига қўшилган ҳиссасини инобатга олиб, 1994 йилда Республикада хизмат кўрсатган маданият ходими унвони берилди. У Ўзбекистон Бадиий академияси томонидан ташкил этилган кўргазмаларда бир нечта ҳажвий суратлари билан иштирок этиб, қатор совринлар соҳиби бўлди. Қ.Отаев узоқ йиллик ҳаётий кузатишлари давомида йиғилган ҳажв суратларини битта китобга жамлаб, уни «Рассом саргузаштлари» деб атади.

«Оқмай қолса, сув ҳам айнийди» деган алломаларимиздан бири. Қуронбой ака тинмай ҳаракатда бўлишни маъқул кўради. «Ялқовроқ, лоқайд табиатли одамларга ҳеч тоқатим йўқ. Ҳамиша фаол бўлиб, имкон қадар эл-юрт корига яраш, ҳар қандай жараёнга муносабат билдириш, муттасил изланиш — бугунги давр кишиси учун энг муҳим хусусиятдир» — дейди рассом. Табиийки, бундай фазилатли ижодкорлар учун юртимизда ҳамиша имкон ва илҳом эшиклари очиқ.

Мамлакат НОРМУРОДОВА, «Халқ сўзи» мухбири.

САВОЛ БИЗДАН...

Балхаш ва Иссиқкўл хариталари илк бор ким томонидан тузилган?

Кечаги сонда берилган саволнинг жавоби:

Фарер ороллари Дания ҳудудида жойлашган.

Бу ҳақда тошкентлик Қ. Каримбеков хабар қилди.

136-35-60

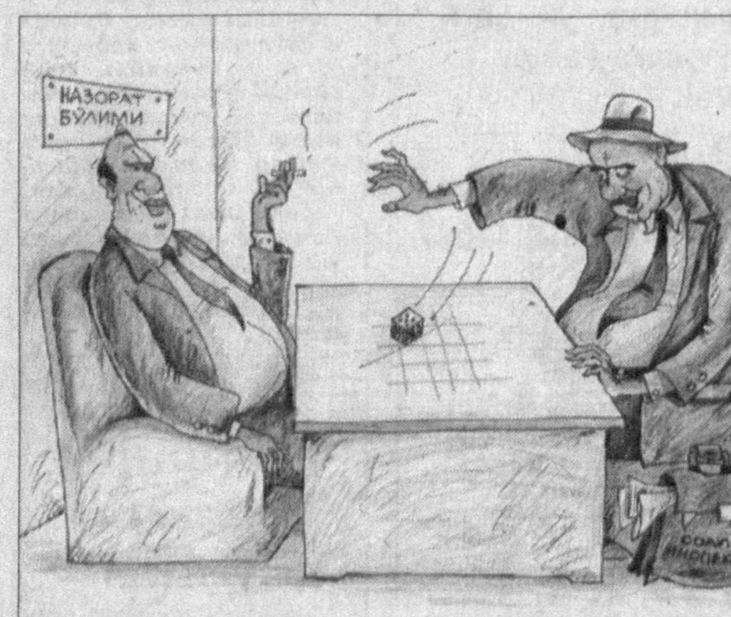

Изоҳ сиздан. **Ҳусанбой СОДИҚОВ чизган расм.**

ЛАТИФАЛАР

Бахтиёр хотинига деди:

— Бунга қара, Ҳилола, мен бешта эркак ва учта урғочи пашша тутиб олдим.

— Қизиқсиз-а, ахир сиз пашшаларнинг урғочи ёки эркаклигини қаердан била қолдингиз?

— Чунки, бешта пашша пиво шишасига қўниб турган экан, учтаси эса ойнага.

* * *

Эр-хотин жанжаллашиб қолишди. Хотин деди:

— Ҳой, қўрқоқ, пастга тушасизми-йўқми? Нега шкафнинг устига чиқиб олдингиз?

Эр: — Уйда мен хўжайинман. Қаерда хоҳласам, шу ерда ўтираман.

* * *

— Уйларингиз турган-битгани ваҳима-ку, эрингиз доимо шунақа хуррак отадими?

— Йўқ, азизим, у фақат ухлаётганда хуррак отади, холос.

* * *

Бир аёл фол очириш учун фолбин кампирникига келди.

— Вой, худойим, яқинда эрингизга ҳужум қилишаркан, — деди фолбин, — натижада эрингиз ҳалок бўларкан.

— Мен-чи, мени қамашадими ёки қўйиб юборишадими?

2002 йил – Қарияларни қадрлаш йили

Китоб қаҳрамонлари учрашганда...

Ҳар бир даврнинг ўз қаҳрамонлари бўлади. Уларнинг ҳаёт йўли, бунёдкорлик ишлари кишини маёқдек ўзига тортаверади. Вақт ўтиши билан улар таҳририятимизни бойитади, келажак авлодни комил инсонлар этиб тарбиялашда улкан мерос сифатида тилдан-тилга кўчаверади.

Ана шундай улуғ инсонлар ҳақида асарлар ёзиш, китоблар чоп этиш ҳамиша ижодкорлар олдидаги муҳим вазифалардан ҳисоблаб келинган. Таниқли журналист ва шоир Леонид Ветштейн 30 йилдан бери навоийлик заҳматкаш инсонлар ҳаётини тарихда муҳрланиб қолишига ҳаракат қилиб келаяпти. Айниқса, унинг иккинчи жаҳон уруши иштирокчилари ҳақида ёзган ўнлаб очерк ва мақолалари кўпчиликка ёд бўлиб қолган. Леонид Михайлович уруш қатнашчиларини излаб бормаган жой Навоий вилоятида қолмаган ҳисоб. Шу боис унинг қаҳрамонлари тақдири ҳамма учун қизиқарли ва дилга яқин.

Ўзбек тилига ўгирилган «Всем смертам назло» («Қирқ ўлимдан қолиб») китоби қўлма-қўл бўлиб кетгани ҳам шундан далолат беради. Унда вилоят ҳудудидаги юзга яқин уруш фахрийлари жасорати, кейинги тақдири, акс этган. Уларнинг анчаси ҳаётдан кўз юмган бўлса, бир қисми ҳозирги пайтда қарилик гаштини сураяпти. Қайси бир йиғин, тантана бўлмасин давранинг тўрида. Ўтмиш хотираларидан сўзлашдан, бугунги кунимизга шукроналар айтишдан асло чарчашмайди.

Вилоят ҳокими Б. Рўзиев китоб қаҳрамонларини бир пиёла чой устида суҳбатга таклиф этди. Фахрийлар шаънига илиқ сўзлар айтилди. Ўз навбатида собиқ жангчилар ҳурмат-иззат ҳамда эътибор учун миннатдорчилик изҳор этдилар.

— Мазкур китоб ҳаётимда ўчмас из қолдирган, — дейди очерк қаҳрамонларидан бири Равшан Пўлатов. — Асарда қайд этилган тақдирлар бир-бирига ўхшаш. Шу боисми, бир-биримизга талпиниб яшаяпмиз. Ўзаро борди-келдилар фарзандларимизнинг дўстлашишига уланиб кетди. Ўзидан яхши ном, қутлуғ из қолдираётганлар тўғрисида қанча ёзилса ҳам кам. Айниқса, уруш қатнашчиларининг ҳар бири қалбида не-не ўксик армонлар ётибди. Мустақиллик берган имкон туфайли уларнинг номлари ва ишларини келгуси авлодга етказиш катта савоб.

Бундай илиқ сўзларни китобда жасорати, меҳнатдаги фидойиликлари акс этган Иброҳим Норов, Муяссар Нуритдинов, Раиса Межикова, Жуманиёз Ҳайитов, Зоя Орешко, Абдулҳақ Усмонов сингари фахрийлардан ҳам эшитдик.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

«Панжоб»да бахтлилар учрашади

Самарқанд шаҳридаги "Панжоб" бахт уйи замонавий янги бинога кўчиб ўтди. Вилоят ҳокимлиги ва вилоят адлия бошқармаси барча қулайликларга эга ушбу бино қурилишининг ташаббускори бўлдилар. Энди самарқандлик келин-куёвлар "Панжоб"да рўйхатдан ўтиб, мустақил ҳаётга йўлланма оладилар.

Қимматбаҳо металлар ва қимматбаҳо тошлар қўмитаси жамоаси қўмита раиси Баҳодир Дадақўзиевга опаси
Дилшода ИСЛОМОВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги кадрлар ва ўқув юртлари бошқармаси бўлими бошлиғининг ўринбосари Л.Абдуллаевга волидаи муҳтарамаси
БИБИСОРА онанинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Тошкент давлат иқтисодиёт университети ректорати ва жамоат ташкилотлари «Умумиқтисодиёт мутахассислиги» факультети декани Маҳамадамин Юсуповга укаси
Абдумалик ЮСУПОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Ўзбек ипаги» уюшмаси, «Пилла-холдинг» ва «Шойи» акциядорлик компаниялари жамоаси Қорақалпоғистон Республикаси «Пилла» акциядорлик бирлашмаси бошқаруви раиси Болтабой Холмуродовга ўғли
Юнус ХОЛМУРОДОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Сабзавот, полиз ва картошкачилик илмий тадқиқот институти жамоаси катта илмий ходим Мастура Ҳалимовага падари бузруквори, иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси, халқ селекционери
Ўринбой КАРИМШОЕВнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«Халқ сўзи»
«Народное слово»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши
ва
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва халқ таълими — 132-12-08;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 777, 27606 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва З. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — Ю. ҲАМИДОВ.
Навбатчи муҳаррир — О. РАҲИМОВ.
Навбатчи — Б. ОСТОНАҚУЛОВ.
Мусаҳҳиҳ — Ш. МАШРАББОЕВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
[t] — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.00.
1 2 3 4 5 6